

Beteckning: _____

Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi

Att arbeta med ensamkommande
flyktingungdomar
- berättelser om kultur, trygghet, mening och
identitet.

*Maya Sepp
Januari 2010*

C- Uppsats 15hp
Pedagogik

**Hälsopedagogiska programmet
Handledare:Lisbeth Claeson**

Förord

Jag vill framförallt tacka informanterna som gjorde denna studie möjlig genom att ställa upp och berätta om sitt arbete. Jag vill även tacka min handledare Lisbeth Claeson för goda och värdefulla tips och idéer genom hela arbetet med uppsatsen. Sist men inte minst vill jag tacka studiekamrater, vänner och släkt som stöttat mig genom arbetet.

Maya Sepp

Gävle, januari 2010

Sepp, M. (2010). *Att arbeta med ensamkommande flyktingungdomar – berättelser om kultur, trygghet, mening och identitet*. C-uppsats i pedagogik. Institutionen för Pedagogik, didaktik och psykologi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Årligen kommer ett stort antal barn och ungdomar utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare till Sverige för att söka asyl, så kallade ensamkommande flyktingbarn och ungdomar. De ensamkommande barnen har rätt till skydd, skolgång, sjukvård och en meningsfull vardag där de kan knyta sociala kontakter. De här barnen behöver få trygghet och normalitet i sin tillvaro för att kunna utvecklas, känna sig säkra och få en chans till ett bra liv. Ansvaret för ungdomarnas boende och omvårdnad ligger på kommunnivå och kräver att det finns kompetent och kunnig personal som möter dessa ungdomar. **Syftet** med studien var att undersöka hur personalen arbetar på ett boende för ensamkommande flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser. **Metoden** som användes var fyra intervjuer med narrativ teori som inspiration för att få fram personalens berättelser istället för enbart svar på ställda frågor och få en djupare förståelse för personalens påverkan på verksamheten och de ensamkommande flyktingungdomarna. **Resultatet** visade att personalen arbetar utifrån samtal för att skapa en ömsesidig trygghet och tillit inom boendet och genom det sker en samhällsintroduktion och integration för de ensamkommande flyktingungdomarna med en samtidig respekt och förståelse för deras egen kultur. Utifrån detta arbete skapas en värdegrund hos ungdomarna i svensk demokrati och en utveckling av deras identitet. **Analysen** av berättelserna visar att de fem ord som är målsättningsord för organisationen, samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter kan sammanfattas till den demokratiska värdegrunden som arbetet sker utifrån.

Nyckelord: ensamkommande flyktingungdomar, personal, mening, trygghet, identitet och kultur.

Abstract

Every year a great number of children and youth come to Sweden without any parent or legal guardian, seeking asylum, they are called unaccompanied refugee youth. These unaccompanied minors are entitled to protection, school, healthcare and a meaningful everyday life, where they can make social contacts. These minors need stability and normality in their life to be able to develop, feel secure and have a chance to a good life. The municipality has the responsibility for the minors living conditions and care and this demands competent and knowledgeable personnel to work with these minors. The **purpose** of the study was to examine how personnel in housing for unaccompanied refugee youth work with meaning, identity and security across cultural borders. The **method** was four interviews with narrative theory as inspiration to get stories more than just answers to questions and a deeper knowledge for the personnel's influence on the organization and the unaccompanied refugee youth. The **result** showed that the personnel worked from conversation to create a mutual security and trust within the housing and through that a community introduction and integration takes place with a simultaneous respect and understanding for the youths own culture. From this basic values are created for Swedish democracy and development of the youth's identity is created. The **analysis** of the stories shows that the five words that is the aim for the organization, solidarity, self-worth, community introduction, responsibility and possibilities can be concluded as the democratic basic values that the personnel work is conducted from.

Key words: unaccompanied refugee youth, personnel, meaning, security, identity and culture.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	4
2 Bakgrund	6
2.1 Ensamkommande flyktingbarn och ungdomar.....	6
2.2 Flyktingprocessens faser och hälsorisker	7
2.3 Arbete med ensamkommande flyktingbarn och ungdomar.....	8
2.4 Identitet och meningsskapande.....	9
2.5 Sveriges demokratiska värdegrund och FN:s barnkonvention.....	10
2.6 Kulturmöten.....	11
2.7 Olika myndigheters ansvarsområden vid mottagande av ensamkommande flyktingbarn och ungdomar	12
2.8 Centrala begreppsdefinitioner.....	12
2.8.1 Flykting	12
2.8.2 God man.....	13
2.8.3 Integration.....	13
3 Problemområde och syfte.....	14
Problemområde	14
Syfte	14
Frågeställningar.....	14
4 Metodologi	15
4.1 Studiens inriktning.....	15
4.2 Narrativ Teori	15
4.3 Val av metod.....	16
4.4 Urvalsgrupp	17
4.5 Etiska aspekter.....	17
4.6 Validitet och reliabilitet.....	18

4.7 Genomförande	19
4.8 Analys av undersökningsmaterial.....	19
5 Resultatredovisning	20
5.1 Inledning	20
Urvalsgrupp.....	20
Berättelsens presentation	20
5.2 Personalens berättelser om de ensamkommande flyktingungdomarna	20
5.2.1 Kulturell mångfald inom boendet	20
5.2.2 Ungdomarnas kulturella identitet.....	21
5.2.3 Kulturmöten och utanförskap	22
5.2.4 Uppehållstillstånd och avslag	22
5.2.5 Trygghet genom samtal.....	24
5.3 Personalens berättelser om sitt arbete.....	26
5.3.1 Organiserandet av integration i boendet	26
5.3.2 Personalens eget engagemang och reflektionsprocess.....	27
5.3.3 Arbetets organisering, betydelse och behovet av stöd	28
5.3.4 Gemensamma grundtankar inom organisationen.....	29
6 Berättelsesammanfattning	30
7 Analys.....	31
7.1 Förståelsemodell för verksamhetens arbetsätt	31
7.2 Samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter	32
8 Diskussion	33
8.1 Metoddiskussion.....	33
8.2 Resultatdiskussion	35
8.2.1 Hur fungerar verksamheten som stöd för ungdomarna och personalen?.....	35
8.2.2 Vilken betydelse har de kulturella aspekterna i förhållande till ungdomarnas identitet?.....	35

8.2.3 Hur arbetas det med den demokratiska värdegrunden?	36
8.2.4 Hur arbetar personalen på ett boende för flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser.	36
8.3 Vidare forskning	37
Referenser.....	38
Bilaga 1 Följebrev	
Bilaga 2 Intervjuguide	

1 Inledning

Årligen kommer ett stort antal barn och ungdomar utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare till Sverige för att söka asyl, så kallade ensamkommande barn. Med ensamkommande flyktingbarn och ungdomar menar Migrationsverket (2009a) asylsökande barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare.

Från den 1 juli 2006 gäller en lagändring med syftet att förbättra mottagandet av ensamkommande barn. I korthet innebär ändringarna att boendet för ensamkommande barn ska tillhandahållas av kommuner. Motiven till detta är att den kompetens, erfarenhet och det stöd som krävs för att möta barn i utsatta situationer finns inom kommunernas socialtjänst. Beredskapen och kompetensen att ta emot dessa barn kan därigenom koncentreras till de kommuner som träffar överenskommelse med Migrationsverket om mottagande (Migrationsverket, 2009a).

Under september 2009 anlände 228 asylsökande barn och ungdomar utan vårdnadshavare till Sverige. De flesta är pojkar i åldern 16–17 år. Totalt under 2009 hittills har 1 515 ensamkommande barn och ungdomar sökt asyl i Sverige. Under 2008 kom totalt 1 510 ensamkommande barn och ungdomar. Motsvarande siffra 2007 var 1 264 och 2006 var antalet 820 st. Under september kom de största grupperna från Somalia 103 st, Afghanistan 75 st och Irak 9 st. Vid slutet av månaden fanns sammanlagt 1 397 barn och ungdomar inskrivna i kommunernas boende för ensamkommande asylsökande barn (Migrationsverket, 2009a).

Det är viktigt att dessa barn och ungdomar möts av kompetent personal som förstår problematiken dessa barn genomgått och kan hjälpa dem att vidareutveckla deras liv att bli så meningsfulla som möjligt och att stödja dessa barn och ungdomar till en stabil tillvaro. I och med att det kommer fler ensamkommande flyktingbarn och ungdomar till Sverige så öppnas det boenden i fler kommuner och behovet av kompetent personal ökar. Problematiken runt dessa barn och ungdomar tas upp i dagspressen och många åsikter om situationen ventileras. Då det är stor debatt kring ämnet just nu är det värdefullt att göra undersökningar som berör hur det arbetas för och med dessa ensamkommande flyktingbarn och ungdomar för att medvetandegöra deras situation.

Enligt Migrationsverket har antalet asylsökande barn utan vårdnadshavare ökat kraftigt. Det innebär att många barn inte får sina grundläggande mänskliga rättigheter tillgodosedda. De ensamkommande barnen har rätt till skydd, skolgång, sjukvård och en meningsfull vardag där de kan knyta sociala kontakter (Barnombudsmannen, 2009a).

I en debattartikel skriver Dan Eliasson, Generaldirektör Migrationsverket Elisabeth Dahlin, Generalsekreterare Svenska Rädda Barnen och Fredrik Malmberg, Barnombudsman om den ohållbara situationen för ensamkommande asylsökande barn publicerad i Dagens Nyheter 2009-08-04 (Barnombudsmannen, 2009b).

För de 1800 ensamkommande asylsökande barn som i år söker skydd i Sverige kretsar livet kring ett snabbt besked om de får stanna i landet. Men för många av de här barnen blir det en svår väntan på ett beslut. Just nu saknar 250 barn ett långsiktigt och tryggt boende som kan lindra påfrestningen under asylprocessen. Mot bakgrund av kommunernas ovilja att ta emot de ensamkommande barnen under asylprocessen har Sverige idag svårt att leva upp till våra

åtaganden enligt FN:s barnkonvention, som nu fyller 20 år. Dessa innefattar bland annat att en kompetent och engagerad god man ska utses för att garantera barnets bästa fram till myndighetsdagen och att de ska ha tillgång till fullständiga utbildningsmöjligheter så snart som möjligt. Det är mycket svårt för ankomstkommunerna att garantera att de ensamkommande barnen får sina rättigheter fullt ut tillgodosedda under tiden i de tillfälliga boendena. I sammanhanget kan också poängteras att FN:s barnrättskommitté nyligen kritiserade Sverige för att de ensamkommande barnen inte tillräckligt skyndsamt får en god man utsedd. Det är därför viktigt att denna kritik får kommunerna att ta emot barnen och att vi säkerställer barnens rättigheter enligt barnkonventionen som Sverige undertecknat (ibid.).

Den svåra situationen för dessa barn påverkar även handläggningstiderna för deras asylärenden. Migrationsverket avvaktar idag att pröva barns asylansökningar tills de flyttat från ankomstkommunen till den kommun som vill ta emot dem. Detta av hänsyn till de redan hårt belastade ankomstkommuner som vid ett permanent uppehållstillstånd för barnen kan bli ansvariga för dem tills de blir vuxna. Situationen för barnen är både påfrestande och negativ då de först ska anpassa sig till en miljö och ett sammanhang i ankomstkommunen för att sedan bli flyttade till en ny kommun och påbörja en ny anpassningsprocess. Detta är vad dessa barn allra minst behöver mot bakgrund av vad de har varit med om i sina hemländer och hur dåligt många av dem mår när de kommer hit. Rädda Barnen kommer genom sitt arbete i kontakt med de här barnen som berättar om den utsatthet och rädsla de känner i väntan på att deras framtid avgörs (ibid.).

De här barnen behöver få trygghet och normalitet i sin tillvaro för att kunna utvecklas, känna sig säkra och få en chans till ett bra liv. När ansvaret för boendet och omvårdnaden av ensamkommande asylsökande barn överfördes från Migrationsverket till kommunerna var ett viktigt skäl till reformen att kommunerna har bättre kompetens än Migrationsverket, inte minst inom socialtjänsten, för att utreda barnens behov av stöd. En förutsättning för att den nya reformen ska fungera är alltså att Sveriges kommuner tar ansvar och erbjuder sig att ta emot ensamkommande barn under asylprocessen. Detta ansvar tas i dag endast av 98 av Sveriges 290 kommuner. Två tredjedelar av Sveriges kommuner ställer alltså inte upp. Även om fler kommuner har kommit till och nu erbjuder platser så har många kommuner uttryckligen sagt till Migrationsverket att de inte vill hjälpa till och ta emot de ensamkommande barnen. De drygt 250 barn som idag finns i tillfälliga boenden behöver snabbt komma till ett boende som de vet ska bli deras hem under asylprocessen i Sverige (ibid.).

2 Bakgrund

Bakgrunden kommer att behandla, ensamkommande flyktingbarn och ungdomar, flyktingprocessens faser och hälsorisker, arbete med ensamkommande flyktingbarn och ungdomar, Sveriges demokratiska värdegrund och FN:s barnkonvention, identitet och meningsskapande, kulturmöten, olika myndigheters ansvarsområden vid mottagande av ensamkommande flyktingbarn och ungdomar. Bakgrunden avslutas med centrala begreppsdefinitioner av flykting, god man och integration.

2.1 Ensamkommande flyktingbarn och ungdomar

Att hitta sin roll i det nya samhället kan vara en svår och stressande process. Flyktingbarn och ungdomar måste forma klart sin identitet, som bland annat innebär personlighetsutveckling, skapandet av en sexuell identitet och förvärva sociala färdigheter. Då de lever utan föräldrar skapar dessa ungdomar ofta en tidig mogenhet och stor självständighet med förmåga att återhämta sig som är i direkt kontrast till med den beroendeställning de hamnar i när det kommer till det nya landet (Derluyn & Broekaert, 2007).

Ensamkommande barn och ungdomar är en heterogen grupp på grund av olikheten av deras ursprung och språk men också, speciellt i form av deras personliga historier och levnadsbana. De migrerar inte för samma orsaker och inte heller delar de samma villkor när de ankommer eller samma behov för skydd. Situationen som leder till separationen av barnen från deras familjer är flera. I vissa fall är den ofrivillig, det vill säga barn som blivit förlorad i kaoset på ett flyktingläger eller vars föräldrar blivit fängslade eller värvad av militären. I andra situationer kan separationen vara av en mer frivillig situation, så som för föräldrar att skydda barnet genom att skicka det utomlands. I alla dessa situationer måste dock frasen frivillig beaktas försiktigt. Även om valen är gjorda medvetet så är det inget frivilligt med livssituationer som leder sådana situationer (Montgomery, Rousseau & Shermarke, 2001).

Den största gruppen av barn och ungdomar som lämnar sina hemland är de där migrationen är provocerad av händelser utanför deras kontroll. Det är de tvingade resorna, för vissa följer landsflykten tragiska händelser som involverar förlorandet eller försvinnandet av familjemedlemmar eller situationer med extremt våld. För andra i samma kategori så är landsflykten tvingad av rädsla för förföljelse för deras involvering av politiska aktiviteter. Ibland är det ungdomen själv som väljer att lämna landet och ibland bestäms det av familjen. Det finns vissa ungdomar som inte vet om att de ska åka, antingen visste inte deras föräldrar om när biljetten skulle vara klar då det ofta är falska papper och ungdomen inte alls är medveten, eller så får ungdomen inte veta för att det inte är en del av familjens auktoritet eller relationsvanor att fråga efter ungdomens åsikt. En dag får han/hon bara veta att det är dags att åka så föräldrarna bestämmer vad som är best för de andra och inte konsulterar ungdomen. I dessa fall kommer ungdomen till det nya landet med ingen vetskap om sin resväg (Montgomery, Rousseau & Shermarke, 2001).

När barn är tvungna att fly kommer de till en nytt universum av varande: utan vare sig hem eller jobb, ofta avlägsnad från deras nationella identitet med endast deras inre arvsanlag som överlevnadsresurs. Om barnen är föräldralösa och situationen är förknippad med våldsamheter, kan även dessa inre resurser vara bortkopplade. Anknytning och förlust är de dominerande skälen när de försöker finna ett fäste i världen när väldigt lite kan tas för givet, detta resulterar oftast i rädsla och ångslan. Det finns däremot även en möjlighet att kreativitet

och förbättring av människans tillstånd kan komma från den plötsliga splittringen av den sociala ordningen och kulturella normer (Bash & Zezlina-Phillips, 2006).

I år beräknas 1 800 asylsökande barn komma till Sverige utan sina föräldrar eller andra släktingar. Det är mer än fyra gånger så många barn som det kom för fem år sedan. Barnen har flytt från krig, förföljelse och andra svåra förhållanden och deras högsta önskan är att få stanna i Sverige. Många av barnen har förlorat hela sin familj och kommit till ett nytt land där de inte känner någon. De kan varken tala språket eller orientera sig i den nya och främmande tillvaron (Barnombudsmannen, 2009b).

Fast man hittat höga nivåer av psykosociala problem så som PTSD, depression och oro hos flyktingbarn och ungdomar så har flera forskare kommit fram till att flykting barn och ungdomar är en högfungerande grupp och att deras förmåga i skolan och nivå av akademiska prestationer ofta är opåverkade (Crowley, 2009).

Flyktingbarn och ungdomar riskerar psykosociala och mentala problem då de genomgår en migrationsprocess och vägen är kantad av många olika riskfaktorer. I premigrationsfasen och migrationsfasen är separation från vårdnadshavare, upplevelser och utsatthet för våld, krig, otillräckliga mat och vattentillgångar, dödsfall inom familjen – speciellt om barnet själv blivit vittne till händelsen, förlorandet av sitt hem och se föräldrars rädsla, panik och hjälplöshet stora riskfaktorer för framtida psykosociala problem. I postmigrationsfasen är föräldrars arbetslöshet, föräldrars oförmåga att hantera stress, osäker boendesituation, föräldrars oförståelse för stress hos barnet, språksvårigheter, resterande hälsoproblem från de tidigare migrationsfaserna, kulturella konflikter, låg socioekonomisk status och rasvåld riskfaktorer (Crowley, 2009).

Flyktingbarn och ungdomar visar en stor mängd återhämtningsförmåga under alla faser av migrationen. Ett antal hanteringsstrategier och andra faktorer har blivit identifierade som skydd mot stress under olika faser av flyktingerfarenheten. Tre grupper av faktorer finns: (a) barnets fallenhet, som inkluderar självförtroende och reaktion på nya situationer. (b) stöd från familj och en positiv relation med åtminstone en förälder och (c) omgivningens stöd i form av lärare, kompisar, släktingar och socialarbetare. När det gäller kön och ålder som möjliga skyddande faktorer för flyktingbarn och ungdomar är forskningen dubbeltydig. Äldre barn kan ha utvecklat mer sofistikerade hanteringsförmågor och har därför en högre förmåga att klara av sina upplevelser som flykting. Yngre barn kan ha större risk till sämre hälsa då de oftare skyller det som händer på sig själva. Som motsats så kan yngre barn vara skyddad av deras oförmåga att helt uppfatta vad som sker omkring dem, medan äldre barn mer kan förstå den krassa verkligheten de måste möta under deras migrationsprocess (ibid.).

2.2 Flyktingprocessens faser och hälsorisker

Crowley (2009) har gjort en sammanställning av forskningslitteratur från i-länder om flyktingar och beskriver hur en flyktings upplevelser vanligen delas upp i tre faser, premigration, migrationen och postmigration. Premigrations fasen syftar till den tiden innan flyktingen flyr sitt hemland och är vid många tillfällen karakteriserad av socialt kaos och våld. Flyktingen måste inte bara förutse och försöka hantera sin kommande flykt utan måste göra det i en omgivning som dagligen utgör ett hot mot individens egen säkerhet och säkerheten hos familj och vänner.

Migrationsfasen kännetecknas av omflyttningen av flyktingar från deras hem och bekanta omgivning och deras sökande efter eller resande till den plats de tänker bosätta sig på nytt

på. Denna strid görs mitt i en stor osäkerhet, inte bara om vad som ligger i framtiden utan också om nuet och hur individen ska möta sina dagliga behov. Flyktingbarn kan känna sig extra utsatta i den här fasen då deras föräldrar eller vårdnadshavare kanske blir för överväldigade för att vara medveten om och möta barnens känslomässiga behov. Dessutom är separation från föräldrar och vårdnadshavare vanlig i denna fas och är förknippad med högre grad av beteendeproblem och känslomässig utmattning. Ensamkommande flyktingbarn och ungdomar möter en stressfull tillvaro då de måste navigera genom det nya landets regelsystem ensam.

I postmigrationsfasen är det akuta hotet borta men här uppkommer nya stressorer. Medan nyfunnet hopp och förhoppningen om ett säkert, utvecklande liv i ett nytt land kan hjälpa flyktingar att skjuta upp sin sorg i den nya omedelbara bosättningsperioden så kommer tillslut de flesta att sörja förlorandet av hemland, familj, vänner och egendom. Flyktingars upplevelser av att förlora kontakten med kulturen från deras hemland kan komma med känslor av ilska, skuld och ambivalens (ibid.).

Crowley (2009) visar att mycket forskning på flyktingbarn hittills är fokuserad på förekomsten av dåliga utfall och mentala och beteendemässiga problem snarare än deras återhämtningsförmåga. Han framför dessutom att märka flyktingbarn och ungdomar med psykiatriska diagnoser så som post-traumatisk stress (PTSD) eller depression fortsätter vara kontroversiellt och har blivit kritiserat. De som motsätter sig sådana diagnostiseringar anser att det är fel att applicera västerländska psykiatriska klassificeringar på den mångfaldiga flyktingpopulationen. Detta baserat på det faktum att deras reaktioner på onormala stressfulla situationer, faktiskt kan vara normala. Barn och ungdomar som upplevt extrema motgångar så som föräldrars dödsfall eller förlorandet av sitt hem kommer troligtvis uppleva känslomässiga reaktioner. Traumatiska reaktioner som dessa kan påverka barnets/ungdomens känslomässiga, kognitiva och moraliska utveckling då det påverkar deras självupplevelse och deras förväntningar och förmåga att lita på andra. Även om dessa reaktioner är förväntade i och med omständigheterna berättigar de uppmärksamheten från auktoriteter så att stress som upplevs av barnet/ungdomen blir uppmärksammas och mildrad. Därför hävdar Crowley (2009) att man kan argumentera för att det ska ske diagnostisering av vissa tillstånd då det kan vara det enda effektiva sättet att mobilisera rätt resurser för att säkerställa att de minderåriga blir rätt utvärderade och om det är nödvändigt remitterad.

2.3 Arbete med ensamkommande flyktingbarn och ungdomar

Kohli's (2006) forskningsresultat visar att känslomässigt engagemang hos socialarbetare verkade vara kärnan i effektivt arbete och en komplex och stabil relation med ensamkommande flyktingungdomar. Om det inte fanns ett engagemang i ungdomens historia så var det föga troligt att den återberättades i undersökningsintervjuerna. Socialarbetare i undersökningen framhöll att det tog tid att forma en relation med förtroende med ensamkommande flyktingungdomar. Att skapa förtroende mellan socialarbetare och ungdomen bestod av flera komponenter och var beroende av hur socialarbetaren agerade gentemot ungdomen. Till exempel så var det viktigt för ungdomen att socialarbetaren var ärlig, tydlig, realistisk och noggrann vid informationsutbyte. Genom att göra det så hoppades socialarbetarna att lägga en grund för ömsesidighet och att över tid så skulle ungdomen också vara ärlig, tydlig, realistisk och noggrann tillbaka. Ungdomarna var ofta försiktiga med att delge socialarbetarna med orsakerna till deras flykt och även om de inte ville delge det så hoppades socialarbetarna åtminstone på förtroende att ungdomarna delade sina intentioner om deras nutid och framtid.

Kohli (2006) fann även att socialarbetarna ville att ungdomarna skulle uppleva en auktoritet som var hjälpsam och någon som frågar om deras välmående snarare än någon som förhör dem. Socialarbetarna spekulerade i att ungdomarna ibland blivit varnad att inte prata med någon som kanske kunde pröva eller avslå deras asylansökan, och då speciellt de med auktoritet. Utvecklingen i relationen mellan socialarbetare och ungdom där socialarbetaren går från att vara ”vakt” till att vara beskyddare gav mycket lättnad till båda parter över tid. Denna fundamentala relation, socialarbetarnas synsätt och erfarenheter som de övervägande jobbade med tolkade Kohli (2006) som att de arbetade inom och genom tre tillämpningsområden. Det första området var sammanhang, där socialarbetarna arbetade för att möta ungdomarnas praktiska behov och se till att deras dagliga liv gick ihop på ett bra sätt. Det andra området handlade om anknytning, där socialarbetarna sökte en förståelse för ungdomarnas känslomässiga värld och fann ibland genom att behärska och koreografera ungdomarnas minne av tidigare erfarenheter så kunde de lägga dem bakom sig. Det tredje området var sammanhållning då socialarbetaren och ungdomen tillsammans byggde upp en start i det nya landet där socialarbetaren kände och tyckte om ungdomen.

2.4 Identitet och meningsskapande

Nationalencyklopedin (NE 2009) definierar identitet som individens medvetenhet om sig själv, sin kropp, sin personlighet och sin förmåga till självbestämmande.

Människan är inte passiv utan en aktör som genom sina sociala handlingar utvecklar självet och identiteten till en värld av meningar. Dessa meningar är då inte bara yttre strukturer utan en del av människan och den byggs upp, anpassas, justeras och förmedlas vidare genom gemensamt handlande och gemensamma aktiviteter. Identiteten kan ha en avgörande betydelse för hur människor uppfattar sina möjligheter och förstår sin situation (Molin, Gustavsson & Hermansson, 2008).

Identitetskonstruktioner handlar om ett ständigt pågående samspel mellan egna kategoriseringar (och de innebörder som de tillskrivs) och kategoriseringar erbjudna från omgivningen (och de innebörder de tillskrivs). Historiska och strukturella ramar sätter gränser för hur man kan kategorisera sig själv och för vilka innebörder av de aktuella kategorierna som finns tillgängliga. Kategoriseringar är ett grundläggande kognitivt instrument för människan att förstå och skapa mening av sig själv och sin omvärld. En kategori ger inte bara möjlighet till endast en identifikation, utan till många olika. Identitetskategorier tilldelas olika innebörder i olika sammanhang och vid olika tidpunkter. Dessutom framträder olika förhållningssätt till de olika kategorierna och de tillskrivna innebörderna. Ibland kan man identifiera sig med en kategori som finns i samhället och använda den i självpresentationer, och ibland tar man avstånd från en kategori helt och hållet och tycker inte alls att den stämmer med den egna situationen. Ibland accepteras att en kategori existerar i samhället och att man måste använda den, i brist på andra alternativ. Etniska och kulturella identitetskategorier kan tilldelas både innebörder av tillhörighet och utanförskap. Social exklusion bygger på bristande erkännanden och det är både identitetshotande och identitetsberövande eftersom personen fråntas möjligheterna till den interaktion som är källan till varje form av social identitetsbildning (Molin, Gustavsson & Hermansson, 2008).

När man fokuserar på spänningar som uppstår i kampen för acceptans i en skiftande värld av olika kulturer och subkulturer så uppmärksammar man också den interna dynamiken för identitet. Rum, plats, tid och gränser är nyckeldimensioner för erfarenheter och uppfattningar av immigranter och flyktingar. Det finns även ett växande tema där till vilken grad dessa erfarenheter och uppfattningar kopplas till uppfattningen av identitet både individuellt och i

grupp. Konstruktionen av gränser mellan sig själv och 'det andra' är grundläggande för formationen av en stabil och avgränsad identitet. Föreställningen av gränser verkar därför vara central för våra erfarenheter som människor och även så mer för flyktingar som har korsat gränser och 'förlorat deras plats i världen' (Bash & Zezlina-Phillips, 2006).

2.5 Sveriges demokratiska värdegrund och FN:s barnkonvention

Alla demokratiska länder har någon form av grundläggande regler för hur landet ska styras, dvs. förhållandet mellan den lagstiftade och den verkställande makten, och vilka fri- och rättigheter medborgarna har. Vi vet dock att de skrivna lagarna inte alltid överensstämmer med vad människorna uppfattar som rätt och riktigt. Normer, vad som uppfattas som regler för beteendet i vissa återkommandesituationer, behöver inte alltid vara lagar. En del anses så självklara hos de flesta att de inte behöver skrivas ned medan andra erkänns endast inom vissa begränsade kretsar och kan av utomstående upplevas som högst kontroversiella. Det vi uppfattar som ett samhälles gemensamma värderingar uttrycks delvis i lag och delvis i normer, uttalade eller outtalade. Det svenska samhällets värdegrund är en produkt av vår historia, något som genomgått successiva förändringar men där en del värden varit bestående sedan urminnes tider (Larsson, 2002)

Sverige ska kännetecknas av respekt för demokrati, rättsstaten, mänskliga fri- och rättigheter inklusive jämställdhet. Dessa värden är viktiga och det som utgör vår gemensamma värdegrund. Det är inom dessa värden vi finner sammanhållning, tillhörighet samt lojalitet och förtroende för det gemensamma (Regeringskansliet, 2010).

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. I dag har nästan alla länder ratificerat barnkonventionen. Att ett land har ratificerat en konvention innebär att det har bundit sig folkrättsligt till att förverkliga den. Sverige ratificerade barnkonventionen 1990, som ett av de första länderna. Barnkonventionen ger en universell definition av vilka rättigheter som borde gälla för alla barn i hela världen. Definitionen ska gälla i alla samhällen, oavsett kultur, religion eller andra särdrag. Konventionen handlar om det enskilda barnets rättigheter. Varje människa under 18 år räknas som barn, om inte han eller hon blir myndig tidigare enligt den nationella lagstiftningen (Barnombudsmannen, 2009c).

Barnkonventionen innehåller 54 artiklar, varav 41 är "sakartiklar" och slår fast vilka rättigheter varje barn ska ha. Resten av artiklarna handlar om hur staterna ska arbeta med konventionen. Sakartiklarna ska läsas som en helhet. Det går med andra ord inte att lyfta ut en sakartikel och läsa den helt skild från de andra. Man brukar tala om att konventionen är "hel och odelbar". Fyra av sakartiklarna i barnkonventionen är vägledande för hur helheten ska tolkas. Artikel 2, 3, 6 och 12 kallas för de fyra huvudprinciperna. När man läser alla övriga artiklar ska man läsa dem med huvudprinciperna "som glasögon" (ibid.).

Artikel 2 slår fast att alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras. Barnkonventionen gäller för alla barn som befinner sig i ett land som har ratificerat den. Artikel 3 anger att det är barnets bästa som ska komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barnet. Begreppet "barnets bästa" är konventionens grundpelare och har analyserats mer än något annat begrepp i barnkonventionen. Vad som är barnets bästa måste avgöras i varje enskilt fall. Artikel 6 säger att varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas. Artikeln handlar inte bara om barnets fysiska hälsa utan också om den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen. Artikel 12 handlar om barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få

dem beaktade i alla frågor som berör honom eller henne. När åsikterna beaktas ska hänsyn tas till barnets ålder och mognad (ibid.).

FN:s konvention om barnets rättigheter, det internationella, folkrättsliga dokumentet om barns sociala, ekonomiska, kulturella och politiska rättigheter, kan ses som en överstatlig ”värdegrundsytring”. Här finns en grundsyn på barnet som en individ med samma rätt som vuxna till jämlikhet, social rättvisa och åsiktsfrihet, men också med en särskild ”barnlig” rätt till skydd för liv och utveckling. Barnkonventionen och dess innehåll har varit – och är – utgångspunkt för ett stort antal nationella och internationella politiska strategier för att förbättra/förändra barns och ungas villkor för lärande och utveckling och deras möjligheter till liv och hälsa. I dessa strategier har ingått att utbilda politiker, socialarbetare, lärare och andra som arbetar med och för barn i barnkonventionens intentioner. Barnkonventionen kan betraktas som ett politiskt och etiskt/moraliskt styrdokument för olika former av verksamhet för barn och unga. Ser man den så, representerar den en del av en internationell normativ diskurs om barn och barns villkor. Därmed blir den också intressant ur ett värdegrundsperspektiv (Andersson, red. 2000).

2.6 Kulturmöten

Den tydliga övergången från ett institutionaliserat kulturmönster till ett annat har Hessle (2009) valt att benämna som kulturmöte. Detta för att beskriva de utmaningar med de nya sociokulturella villkor som de unga möter när de kommer till Sverige utifrån de erfarenheter de bär med sig från sina ursprungsländer.

Hessle (2009) antar att många unga migranter rör sig från ett samhälle som i huvudsak varit uppbyggt på kollektiv gemenskap av alla informella kontakter till ett samhällssystem där individen har ett stort ansvar samtidigt som staten via formella system trätt in med större ansvar och stöd för individen. Kulturbegreppet är komplext och mångtydigt och används i situationer då man vill begreppsfästa socialt överförda levnadsmönster i ett samhälle till individnivå (Hessle, 2009). Ofta börjar barnen och ungdomarna sin livsbana i ett samhälle där informella krafter, familj/släkt och anhöriga tar ett stort ansvar för individens skydd, omsorg och säkerhet. När de kommer till Sverige möter de ett välfärdssystem med övergripande ansvar för skydd, omsorg och säkerhet för alla i landet. Ansvaret är decentraliserat till alla kommuner. Förskolepersonal, lärare och andra professionella representanter för det formella systemet ska, vid sidan om familjen, ge individen stöd att utvecklas i det svenska samhället (ibid.).

Hessle (2009) applicerar Almqvist & Brobergs (2008) bok kulturella skillnader i barnuppfostran och utvecklingsideal på sin avhandling och beskriver skillnader i den västerländska individualistiska livsformen och vissa invandrargrupperns ickeindividualistiska självuppfattning. Förmågan att arbeta, leva självständigt, ta initiativ och kunna fatta egna beslut är viktiga egenskaper för att klara sig i ett samhälle som Sverige. Förberedelse i denna riktning börjar mycket tidigt exempelvis då små barn uppmuntras att äta själva, klä på sig osv. hänsyn tas till barnets egen vilja som uppmuntras och respekteras. Den självtillit som är grunden för den individuella självständigheten har dock en baksida. Ensamhet är självtillitens avigsida. I den utvidgade familj som är vanlig i de hemländer som Hessles (2009) informanter kommer ifrån som till största delen är från Irak, Afghanistan och Somalia, finns oftast flera vuxna som hjälper barnen med den dagliga omsorgen. Man lägger vidare betoningen på samhörighet i motsats till självständighet. Skillnaden mellan dessa individualistiska och kollektivistiska utvecklingsmönster kvarstår upp i tonåren. I ett individualistiskt perspektiv

finns det ideal som att unga människor ska ”satsa på sig själva”, flyttat hemifrån innan de gift sig m.m. detta förekommer nästan inte i till exempel en islamistiskt präglad kultur, där man i den utvidgade familjen räknar in förutom barn och föräldrar, andra nära släktingar. Barnet växer upp i ett stort nätverk av kontakter. De vuxna delar ansvaret för att ge barnen omvårdnad och kärlek. Barn som växer upp i utvidgade familjer upplever ofta en stark trygghet i sin tillvaro, där det alltså finns många att vända sig till som stöd (ibid.).

2.7 Olika myndigheters ansvarsområden vid mottagande av ensamkommande flyktingbarn och ungdomar

Migrationsverket (2009c) redogör för olika myndigheters ansvarsområden vid mottagandet av ensamkommande flyktingbarn och ungdomar. Flera myndigheter är berörda av mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. Migrationsverket, kommunerna, landstingen och länsstyrelserna ansvarar för olika delar i mottagandet.

Migrationsverket ansvarar för att ta emot och pröva ansökan om asyl, i förekommande fall göra åldersbedömningar, efterforska barnets familjemedlemmar under asyltiden, handlägga frågor som rör ekonomiskt bistånd till barnen, arbeta med återvändandet för de barn som inte beviljas uppehållstillstånd, göra prognoser och planera för behovet av mottagningsplatser i kommunerna, teckna överenskommelser med kommunerna om mottagande av såväl ensamkommande barn som söker asyl som barn som beviljats uppehållstillstånd, anvisa barnet till en kommun för boende, ha ett övergripande ansvar för beredskap och kapacitet för mottagande av skyddsbehövande med uppehållstillstånd i kommunerna, vilket inkluderar mottagningsplatser för ensamkommande barn och administrera ersättningar till kommuner (ibid.).

Kommunen ansvarar för att utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende. Detta innebär också att utreda om en familj, t.ex. en anhörig, är lämplig och har förutsättningar att ta emot barnet, utse god man. Ansökan till överförmyndaren får göras av Migrationsverket och socialnämnden, se till att barnet får skolundervisning och efter ett beviljat uppehållstillstånd ansvara för fortsatta insatser under barnets uppväxt samt för barnets integration. Ansvaret innebär även att efterforska var barnets familjemedlemmar finns (ibid.).

Landstinget ansvarar för att asylsökande ensamkommande barn får samma hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård som övriga barn bosatta i Sverige. (Efter fyllda 18 år bedöms dessa barn, om de fortfarande är asylsökande, som vuxna och ska då endast ges omedelbar vård eller vård som inte kan anstå. Då upphör även landstingets skyldighet att bland annat ge förebyggande vård) (ibid.).

Länsstyrelserna ansvarar för tillsyn av det kommunala mottagandet av ensamkommande barn (ibid.).

2.8 Centrala begreppsdefinitioner

2.8.1 Flykting

Enligt FN:s flyktingkonvention från 1951 och migrationsverket är flyktingar personer som har välgrundade skäl att vara rädda för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning, kön, sexuell läggning eller tillhörighet till viss samhällsgrupp. Förföljelsen kan komma från hemlandets myndigheter, men det kan också vara så att

myndigheterna inte kan ge trygghet mot förföljelse från enskilda personer (Migrationsverket, 2009a och UNHCR, 2009).

Det globala migrationsmönstret har ökat i komplexitet i modern tid och inkluderar inte bara flyktingar utan även miljontals ekonomiska migranter. Flyktingar och migranter, även om de ofta reser på samma sätt, är grundläggande olika, och behandlas väldigt olika av internationella lagar. Migranter och speciellt ekonomiska migranter väljer att flytta för att förbättra framtida för sig själv och deras familj. Flyktingar är tvungna att flytta för att rädda sina liv eller behålla sin frihet. De har inget skydd från deras egen nation – ofta är det deras egen regering som hotar att förfölja dem. Om andra länder inte släpper in dem och inte hjälper dem när de väl är där så kan de döma dem till döden eller ett outhärdligt liv i skuggorna utan uppehälle och rättigheter (UNHCR, 2009).

2.8.2 God man

Förordnande av god man ska göras så snart som möjligt. Den gode mannen träder in i både vårdnadshavarens och förmyndarens (oftast föräldrars) ställe och ska därmed ansvara för barnets personliga förhållanden och sköta dess angelägenheter. Det ligger däremot inte i gode mannens uppgift att sköta den dagliga omvårdnaden och tillsynen av barnet. Inte heller har gode mannen någon försörjningsplikt gentemot barnet. Då det gäller att företräda barnet vid den rättsliga prövningen av asylfrågan är det en uppgift för det offentliga biträdet, inte för den gode mannen. Den gode mannen har alltså både rätt och skyldighet att bestämma i alla frågor som rör barnets angelägenheter, personliga såväl som ekonomiska och rättsliga. Det betyder t.ex. att det är den gode mannen som har det avgörande inflytandet över frågan om barnets boende, bestämmer hur barnets tillgångar ska användas, vilken skola barnet ska gå i osv. Godmanskapet upphör med automatik då barnet fyller 18 år och blir myndigt (Migrationsverket, 2009b).

2.8.3 Integration

Hessle (2009) tar upp i sin avhandling *Ensamkommande men inte ensamma om integration* att det är ett komplicerat och omdiskuterat begrepp i vårt eget land. Internationellt så används ordet integration för att rikta uppmärksamheten på migranternas delaktighet i exillandets olika samhällsinstitutioner. En fungerande integration som innebär delaktighet i det svenska sammanhanget är en viktig målsättning i den svenska integrationspolitiken.

Utbildning är centralt för barnens interaktion och integration i samhället i stort både när det gäller invandrade och historiska minoriteter. Alla måste ha tillgång till ett skolsystem som kan erbjuda en fungerande undervisning i olika ämnen samt ge barnen en trygg identitet och en förankring i det omgivande samhället. De speciella svårigheter som uppstår upplevs framförallt att vara av språklig art. Nyinflyttade invandrar och flyktingbarn måste lära sig svenska och följa med i undervisningen, som sker på det nya språket. Det är en ekvation som inte så lätt går ihop. Det finns en överhängande risk att tvåspråkigheten för dessa elever blir subtraktiv snarare än additiv om deras modersmål helt faller i skymundan och tynar bort. Det finns både pedagogiska, familjepsykologiska, identitetsmässiga och etiska själ som talar emot en utbildningsreform som kan leda till sådant resultat (Andersson, red. 2000).

3 Problemområde och syfte

Problemområde

Årligen kommer ett stort antal barn och ungdomar utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare till Sverige för att söka asyl, så kallade ensamkommande barn. Deras levnadsöden och bakgrund varierar men gemensamt för dem alla är att de befinner sig i en utsatt situation. Det är därför ett viktigt gemensamt ansvar för de berörda myndigheterna att mottagandet av barnen och prövningen av deras ärenden ges hög prioritet. Boendet för ensamkommande barn ska tillhandahållas av kommuner. Motiven till detta är att den kompetens, erfarenhet och det stöd som krävs för att möta barn i utsatta situationer finns inom kommunernas socialtjänst (Migrationsverket, 2009).

Den personal som möter dessa barn och ungdomar möter flera utmaningar i den dagliga verksamheten. Att integrera den svenska kulturen och samtidigt ge respekt och förståelse för den egna kulturen. Hjälpa ungdomarna att forma sin identitet och hitta en meningsfull och trygg tillvaro i en svår situation är några problem personalen möter.

Det är av stor betydelse att det finns kompetent personal som möter dessa barn och ungdomar så det kan ske en integration in i det svenska samhället och skolan. Här ligger mitt intresse att undersöka hur personalen går tillväga för att möta och stödja dessa ungdomar och hur arbetet ser ut för att göra ungdomarna redo för ett liv i det svenska samhället när de lämnar boendet.

Syfte

Att undersöka hur personalen arbetar på ett boende för ensamkommande flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser.

Frågeställningar

- Hur fungerar verksamheten som stöd för ungdomarna och personalen?
- Vilken betydelse har de kulturella aspekterna i förhållande till ungdomarnas identitet?
- Hur arbetas det med den demokratiska värdegrunden?

4 Metodologi

Under metodologi kommer studiens inriktning, narrativ teori, val av metod, urvalsgrupp, etiska aspekter, validitet och reliabilitet, genomförande och analys av undersökningsmaterial behandlas.

4.1 Studiens inriktning

Valet av kvalitativ eller kvantitativ inriktning på studien baserades på undersökningens syfte. Då undersökningens syfte var att undersöka hur personalen arbetar på ett boende för ensamkommande flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser så valde författaren en kvalitativ studie genom intervju i enlighet med Trost (2007) som säger att en kvalitativ studie är en rimlig metod att använda om man vill försöka sätta sig in i hur andra människor resonerar och handlar i olika situationer.

För att undersöka personalen på ett boende för ensamkommande flyktingungdomars syn på deras eget arbete och upplevelser av mening, identitet och trygghet inom deras verksamhet så valdes narrativ teori som inspiration för undersökningen. Johansson (2005) säger att ge sig in i detta forskningsfält – som kan kallas ”berättelseforskning” alternativt ”narrativa studier” – är något av en utmaning. Det är ett tvärvetenskapligt, tvärdisciplinärt fält som karakteriseras av mycken begreppsförvirring och motsägelsefullhet. Narrativ forskning hör hemma i mänskliga berättelser av egna erfarenheter och kan användas i olika vetenskapsområden så som filosofi, pedagogik, psykologi, medicin, biologi och ekonomi. Narrativa studier passar vid undersökning av upplevelser av komplexa och subtila mänskliga upplevelser. Genom berättelser undersöks människans upplevelser av omvärlden (Webster & Mertova, 2007).

Narrativa undersökningar söker komplexa mönster och skildringar av identitet, kunskap, och sociala relationer från specifika kulturella synvinklar (Daiute & Lightfoot, 2004). Narrativ undersökning sker vanligtvis genom någon form av intervju med deltagarna. (Creswell et al., 2007).

4.2 Narrativ Teori

Johansson (2005) framhåller att det inte finns en enda narrativ teori och analys utan snarare en mängd olika. Hon instämmer och refererar till psykologen Elliot G. Mishler, som hävdar att studiet av berättelser inte skall ses som en särskild disciplin utan snarare som ett ”specifikt problemområde inom ett vidare forskningsfält”, och studiet av berättelser bör bedrivas från en mängd olika perspektiv och utgångspunkter. Narrativ forskning har ökat i användning och inom flera olika discipliner, delvis beroende av restriktioner hos traditionella undersökningsmetoder och deras oförenlighet med människors komplexitet. Riktningen mot en ökad användning av narrativ forskning kan också vara influerad av en filosofisk förändring av tankesätt mot en mer postmodern syn med intresse av individen och erkännandet av kulturella influenser på konstruktionen av kunskap (Webster & Mertova, 2007).

Berättelser är inte en objektiv rekonstruktion av livet utan en tolkning av hur livet uppfattas (Webster & Mertova, 2007).

När man undersöker lämpligheten av livshistoria som teknik för en specifik undersökning och med den evigt närvarande begränsningen av tid, resurser och finansiering är det lämpligt att fastställa livshistorier i både typ och metod i presentation. Båda faktorerna är direkt kopplade till omfattningen och genomförbarheten av undersökningen (Cohen, Manion & Morrison, 2007)

Cohen, Manion & Morrison (2007) definierar två typer av livshistorier. Retrospektiv livshistoria, som är en rekonstruktion av tidigare händelser utifrån nuvarande känslor och tolkningar av den berörda individen och samtida livshistoria, som är en beskrivning av en individs dagliga livsförlopp, här och nu.

Cohen, Manion & Morrison (2007) beskriver även tre modeller för presentation av livshistorier. - Naturalistisk, en persons livshistoria där historien till största del är det enskilda subjektets egna ord som bärs upp av en kort introduktion, kommentarer och slutsats av undersökaren. - Tematisk redigerad, där subjektets ord är bibehållna intakt men presenteras av undersökaren i olika serier av teman, huvudrubriker eller överskrifter, ofta i kapitelindelning. - Tolkad och redigerad, där undersökarens influenser är mest markerad i hans eller hennes version av subjektets livshistoria som undersökaren har sållat, sammanfattat, redigerat och tolkat.

I denna uppsats utgår författaren från informanternas samtida livsberättelse och presenterar resultatet tolkat och redigerat utifrån teman.

4.3 Val av metod

Intervju som metod med inspiration av narrativ teori valdes av författaren för att få ut så mycket upplevelser och livssyn som möjligt ur intervjuerna med möjlighet för dialog och följdfrågor under intervjun. Kvalitativ metod genom intervju med inspiration från narrativ teori valdes även för att deltagarna på ett så öppet sätt som möjligt skulle förmedla information till undersökningen (Johansson, 2005).

Intervjuaren skall sträva efter att få svar på frågan *hur* snarare än på frågan *varför*. Intervjuaren ska försöka att *förstå* den intervjuades bevekelsegrunder, känslor, sätt att tänka och sätt att handla eller bete sig (Trost, 2007).

När man talar om intervjun som ett samtal är man ganska lätt ute på hal is. Termen samtal uppfattas lätt som något vi alla kan delta i utan träning och utan syfte. De intervjuer Trost (2007) behandlar i sin bok, Kvalitativa intervjuer, skall vara väl planerade och innehållet i intervjuguiden skall tas tillvara i alla dess delar, men inte nödvändigtvis i samma ordning, snarare i den ordning som faller sig lämpligast för den intervjuade och hans eller hennes associationsbanor. En annan skillnad mellan en intervju och ett samtal hänger samman med att den intervjuade gärna ska uppfatta intervjun som ett samtal. Intervjuaren å andra sidan skall helst inte uppfatta intervjun som ett samtal. I ett samtal byter man åsikter, fakta och känslor medan intervjuaren i en intervjusituation är den som ställer frågorna, är den som vill få tag på den intervjuades åsikter, handlingar och känslor utan att dela med sig av sina egna annat än i mycket begränsad utsträckning (Trost, 2007). Det personliga samspelet i intervjun inverkar på den intervjuade, och den kunskap som frambringas genom intervjun inverkar på vår förståelse av människans situation (Kvale, 1997).

Den kvalitativa forskningsintervjun är fokuserad på vissa teman i den intervjuades livsvärld. Den är varken strängt strukturerad med standardiserade frågor eller helt "icke-styrande", utan just fokuserad. Kvale (1997 sid. 37).

Intervjuguiden som skapades för undersökningen baserades mycket på Kvale (1997) med strukturerade frågor utefter teman som berör de olika aspekterna av de intervjuades arbetsvärld.

Om narrativ teori är teorier om berättelsen och berättandet kan narrativ metod sägas vara de metoder som används för att samla in och analysera muntliga eller skriftliga berättelser (Johansson, 2005). En narrativ undersökning sker vanligtvis i form av någon slags intervju (Creswell, Hanson, Plano Clark & Morales, 2007) och tar med individers unika liv och upplevelser i beräkningen (Tsoi Hoshmand, 2005).

När en undersökare utför en narrativ metod och analys ska det hela tiden uppfattas som en tolkande aktivitet (Johansson, 2005). Undersökaren behöver ständigt ställa sig frågor om vad berättelsen betyder och vilken mening den har för sammanhanget. Som undersökare i en narrativ studie är utgångspunkten inte att hitta den sanna berättelsen eller den sanna meningen utan att kunna se och tolka varje berättelse för vad den är (ibid).

4.4 Urvalsgrupp

Det är näst intill omöjligt att säga hur många deltagare en narrativ undersökning bör innehå då både syftet och ämnet kan ha den avgörande betydelsen (Goodson & Sikes, 2001). Eftersom undersökaren inte är ute efter att generalisera kan urvalet för undersökningen istället baseras på specifika personlighetsdrag eller gemensamma erfarenheter hos deltagarna. Deltagarantalet är vanligtvis begränsat inom narrativa undersökningar då bearbetning av insamlad data ofta är omfattande (ibid).

Urvalsgruppen bestod av fyra stycken personer som arbetar på ett boende för ensamkommande flyktingungdomar och dessa fyra blev slumpmässigt utvalda genom ett så kallat bekvämlighetsurval som enligt Trost (2007) är en vanlig och praktisk metod att använda sig av för att få ett strategiskt urval. Det innebär att man tar vad man råkar finna.

Författaren hade lämnat önskemål till boendet om att intervjua ordinarie personal och fick förslag på datum mailat till sig med tid då alla intervjuerna kunde ske då det skulle finnas ordinarie personal på boendet. När intervjutillfället kom så fanns tre personer som var ordinarie personal och två som var vikarier i tjänst och då valdes även en av vikarierna ut som informant för att få tillräckligt med undersökningsmaterial.

Boendet som informanterna arbetar på består av 15 stycken pojkar mellan 14 och 18 år som kommer från Irak, Afghanistan, Somalia och Nepal. Boendet ligger i en mellanstor stad.

4.5 Etiska aspekter

I enlighet med Vetenskapsrådets Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning (2002) skall forskaren följa de forskningsetiska principerna vid insamlandet av allt datamaterial. Principerna att följa är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*.

Informationskravet innebär att forskaren skall upplysa deltagare om vad undersökningen innebär, vilka villkor de deltar under, att deltagandet är frivilligt och om att de har rätt att avbryta sin medverkan när de vill under undersökningen.

Samtyckeskravet innebär att forskaren skall inhämta uppgiftslämnarens och undersökningsdeltagares samtycke.

Konfidentialitetskravet innebär att uppgifter om alla i en undersökning ingående personer skall ges största möjliga konfidentialitet och personuppgifterna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan ta del av dem.

Nyttjandekravet innebär att uppgifter om enskilda, insamlade för forskningsändamål, inte får användas eller utlånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften.

Etiska avgöranden sker inte på något särskilt stadium av intervjuundersökningen utan aktualiseras under hela forskningsprocessen Kvale (1997). Författaren har i enlighet med Kvale (1997) genom hela undersökningen baserat sina handlingar på forskningsetiska rådets principer.

Muntlig information om syftet med intervjun gavs till informanterna vid kontakt inför intervjun. Muntligt informerat samtycke togs vid alla enskilda intervjuer och genom missivbrev (se bilaga 1) gavs information om vilka villkor intervjun genomförs under och hur informationen ska användas och att informanten själv väljer om den inte vill svara på någon fråga och rätten att avbryta intervjun när som helst. De inspelade intervjuerna skrevs ner och avkodades och banden förvaras på så sätt att ingen obehörig ska få tillgång till dem.

4.6 Validitet och reliabilitet

Traditionellt menar man med reliabilitet eller tillförlitlighet att en mätning är så att säga stabil och inte utsatt för t ex. slumpinflytelser, alla intervjuare skall fråga på samma sätt, situationen skall vara likadan för alla, alla ska vara på samma goda humör när de fyller i svaren på frågorna, etc. Inte sällan menar man med hög reliabilitet att en mätning vid en viss tidpunkt skall ge samma resultat vid en förnyad mätning. Ett problem i detta sammanhang är att man då förutsätter ett statistiskt förhållande. Med ett symboliskt interaktionistiskt synsätt utgår man snarare från att vi hela tiden deltar i processer. Och då kan vi snarare förvänta oss skilda resultat vid skilda tidpunkter (Trost, 2001).

Statistiska resultat kan ofta tolkas som viktiga utan att ta hänsyn till att de troligtvis har blivit valda från slumpmässigt utfall av delar av populationen. I narrativ forskning är ett resultat signifikant om det är viktigt. I kvantitativ forskning refererar ´reliabilitet´ till konsekvens och stabilitet av mätinstrumenten medan narrativ undersökningens uppmärksamhet är riktad mot trovärdigheten hos fältnoteringar och utskrift av intervjuer (Webster & Mertova, 2007).

Traditionellt menar man med validitet eller giltighet att instrumentet eller frågan skall mäta det den är avsedd att mäta (Trost, 2001). Traditionella empiriska forskningsmetoder har avgränsat konceptet ´validitet´. De avser test och mätinstrument som de bästa verktygen för validering av forskningsresultat, genom formalistiska system med fokus på empirisk stränghet. Narrativa undersökningar strävar inte efter att producera några säkerställda slutsatser utan siktar mot att slutsatserna är väl grundade och hållbara med tonvikten på språkvetenskaplig realitet av mänskliga upplevelser. Narrativ forskning försöker inte finna den absoluta sanningen utan siktar på sannolikheten – att resultatet har sanningsenligt utseende (Webster & Mertova, 2007).

Vid kvalitativ forskning är forskarens jag en integrerad del av forskningsinstrumentet. Om någon annan genomför undersökningen, kommer han eller hon fram till samma resultat och drar han eller hon samma slutsatser (Denscombe, 2000).

Författaren försäkrade reliabiliteten och validitet så långt som det var möjligt i denna undersökning. Intervjuerna genomfördes med samma intervjuguide. Men beroende på svaren blev följdfrågor och tolkningar av svaren annorlunda. Intervjuerna skedde på samma plats under liknande förhållanden.

4.7 Genomförande

Kontakt togs av författaren med ett boende för ensamkommande flyktingbarn för att höra om intervjuer var möjligt. Efter ett initialt ja så blev det tillslut ett nej. Författaren tog då kontakt med ett boende i en annan kommun på telefon där det fanns möjlighet att genomföra intervjuer. Via mailkontakt bestämdes dag och tid för intervjuerna.

En intervjuguide (se bilaga 2) med strukturerade frågor utformades frågorna sorterades in under teman för att författaren skulle få en överblick när intervjuerna skedd för att säkerställa att alla teman behandlades. Frågorna utformades utifrån syftet med undersökningen och tidigare forskning inom området.

Informanterna erhöll ett följebrev (se bilaga 1) där syftet med intervjuerna redogjordes och under vilka villkor deras deltagande skedde och hur materialet skulle hanteras. Ett muntligt informerat samtycke togs vid intervjutillfället.

Alla intervjuer skedde på samma dag på boendet och under liknande omständigheter. Intervjuerna bandades för att författaren skulle kunna koncentrera sig på det som sades under intervjuerna och ställa följdfrågor och inte behöva anteckna det som sades. Intervjuerna transkriberades efteråt och utifrån transkriberingen så har resultatet bearbetats och analyserats.

4.8 Analys av undersökningsmaterial

Kärnan i narrativ analys eller narrativa studier är dess tolkande karaktär. Det handlar om att systematiskt tolka andra människors tolkningar av sig själva och sin sociala värld. Ett narrativt förhållningssätt sätter mänskligt handlande och fantasi först (Johansson, 2005). Användningen av narrativa analyser och metoder skall uppfattas som en tolkande aktivitet. En aktivitet där forskaren som uttolkare frågar sig: vad betyder den här berättelsen, vilken mening har den? Det är en aktivitet där man inte söker efter en enda "sann" tolkning utan där man utgår ifrån att varje berättelse står öppen för en mångfald tolkningar. (Johansson 2005).

I analysen förtydligas berättelsernas huvudsakliga poäng och teman utforskas. Antingen återges respondentens egna, spontana berättelse eller så omarbetas den för att förmedla de väsentliga delarna utifrån syftet. Flera berättelser eller händelser kan även vävas samman och utgöra en enda innehållsrik berättelse (Kvale, 1997).

I en narrativ undersökning analyserar man den intervjuades historia och organiserar om den till en kronologisk presentation. Omorganisering är en process av att samla berättelser, analysera dem för att få fram nyckelfaktorer för att sedan placera in dem i en kronologisk ordning (Creswell et al., 2007). Narrativ analys genererar unika insikter till mångfaldiga, intersektionella innebörder som ordnar och belyser relationer mellan individ och samhälle (Daiute & Lightfoot, 2004). Johansson (2005) anser att det finns ett antal val som bör övervägas innan transkriberingen påbörjas, exempelvis vad som ska inkluderas respektive exkluderas.

Av berättelserna som framkom i intervjuerna valde författaren att presentera dem under viktiga teman utifrån undersökningens syfte. Tolkning av materialet skedde sedan utifrån dessa teman för att skapa en djupare förståelse för vad som egentligen sades i intervjuerna.

5 Resultatredovisning

Resultatredovisningen kommer börja med inledning med urvalsgrupp och berättelsens presentation. Efter det presenteras resultatet utifrån teman och avslutas med en berättelsesammanfattning.

5.1 Inledning

Urvalsgrupp

Nedan presenteras urvalsgruppen, alla namn är fingerade.

Intervjuperson 1: Martin, utbildad fritidspedagog och har jobbat med barn och ungdomar sedan 1990 i olika former. Har jobbat på specialskolor med speciella barn i mindre klasser och mindre skolor. Har arbetat på boendet i ett och ett halvt år där han stöttar ungdomarna på bästa sätt med allt vad de innebär.

Intervjuperson 2: Karin, har arbetat på boendet lite mer än ett år som vikarie då någon i den ordinarie personalen är sjuk eller behöver vara ledig. Har tidigare jobbat på ungdomsgård men det var länge sedan. Är utbildad grafiker men tycker sig ha stor erfarenhet av barn och ungdomar då hon har uppfostrat fem barn.

Intervjuperson 3: Eva, arbetar som verksamhetschef på boendet och har arbetat som det i ett och ett halvt år. Är utbildad förskollärare och har tidigare arbetat mest inom förskoleverksamhet, har jobbat i 38 år som förskolechef just i ett mångkulturellt område.

Intervjuperson 4: Anders, är utbildad fritidspedagog och har arbetat i skolans värld i 30 år. Har varit med och öppnade fyra flyktingförläggningar när han var tjänstledig från skolan och har även arbetat som idrottslärare och på fritids.

Berättelsens presentation

Författaren har valt att presentera berättelserna först utifrån personalens berättelser om de ensamkommande flyktingungdomarna i boendet och sedan personalens berättelser om sitt arbete. Resultatet presenteras utifrån teman.

5.2 Personalens berättelser om de ensamkommande flyktingungdomarna

5.2.1 Kulturell mångfald inom boendet

Om att arbeta med ensamkommande flyktingungdomar i ett boende säger en av informanterna att man stoppar in femton tonåringar i ett höghus, som kommer från olika bakgrund, har olika språk, de kanske inte kan kommunicera med varandra heller och de har olika traumatiska händelser bakom sig. Sen är de är asylsökande också, en period med väldigt mycket väntande och oro, vad händer, får jag stanna, blir jag utvisad, vart ska jag ta vägen. Det är en otrolig komplicerad situation att bara vara i. Sen är de också tonåringar med alla de bekymmer och hormonerna det gör att kan man missuppfatta varandra ibland också.

Att ungdomarna kommer från så olika kulturer tycker informanterna inte påverkar arbetet så mycket. En informant säger att det bara är intressant att höra när ungdomarna berättar och att det skulle vara bra med mer kunskap om deras kulturer, kanske genom föreläsningar.

Alla informanterna är eniga om att det är otroligt lite konflikter med ungdomarna på boendet och att detta verkar vara en ovanlighet om man jämför med andra boenden. De första

konflikterna som uppstod var över att det bara fanns två datorer till 15 ungdomar och att alla skulle få tid vid datorerna. När fler datorer inskaffades minskade konflikterna. En av informanterna tror att ungdomarna sen inte heller tar alla konflikter för att man är rädd om sitt boende och därför kan ta ett steg bakåt när man vet att någon mår dåligt för att man vill ha lugn och ro.

En av informanterna tar upp hur det jobbas runt bland annat diskriminering och våld. Ungdomarna ska veta att om de har synpunkter eller klagomål, hur de ska gå till väga. Den informationen är översatt till alla språk som ungdomarna fått. Så ska de också veta vad de ska göra om de upptäcker eller utsätts för våld, trakasserier, diskriminering, hot, sexuella övergrepp eller annan kränkande behandling. Personalen har gått igenom lite om FN:s barnkonvention, vad är en diskriminering för något, vad är en kränkande behandling för något, vad kan det vara och så ska man veta vad man ska göra om det händer, om man blir utsatt av en annan ungdom hur gör jag då? Om jag blir utsatt av en annan vuxen, vad gör jag då? Eller vad händer om jag utsätter en annan ungdom eller vuxen för något av det här, då ska de veta vilka konsekvenser det kan leda till. Så har personalen satt ihop lite förebyggande arbete för att det inte ska hända, men det viktigaste är att man vet vart man ska vända sig.

5.2.2 Ungdomarnas kulturella identitet

Att arbeta med ungdomarnas identitet anser informanterna att det är anledningen att de är på boendet och de arbetar utifrån identitetsfrågor där du ska vara den du är. Att ungdomarna får behålla sin ursprungskultur är något informanterna anser är viktigt och något de arbetar för i boendet. Både ungdomarnas helgdagar och de svenska helgdagarna firas med den speciella mat som tillhör. Dock brukar det inte vara så populärt med svensk mat nämner en informant.

Här är vi alla lika värda och här har vi olika religioner. Och det får man acceptera, om man råkar knacka på och det är bönestund då får man vänta. Det finns allting i det här huset och alla ska ha samma rättigheter, religiösa friheter och det tycker jag faktiskt går rätt bra. Eva

En kulturell aspekt som kan påverka arbetet är ramadan då ungdomarna blir trötta och hängiga. Att tankesätten skiljer kommer även upp i intervjuerna, att det finns en annan syn på sex till exempel, att de måste gifta sig först till skillnad från svenska ungdomar som sällan tänker så och att de islamska ungdomarna åker till moskéer och ber är också en stor skillnad att det skulle inte svenska ungdomar göra.

Det de kan tycka är det att ja, mammor går med barnvagnen och röker och ber mannen dra vagnen, det tycker de är jättekonstigt. Då skulle de skjuta en i deras land, det är kanske lite väl drastiskt men de förklarar det så att det skulle aldrig få förekomma. Unga flickor som är full och dricker och så det tycker de är bedrövligt och det är väl en sanning i det kan jag tycka. Karin

Förutom vissa kulturella aspekter upplever informanterna att det inte är någon större skillnad från svenska ungdomar, ungdomarna är trötta på mornarna, de vill inte gärna gå till skolan, de sover länge när de är lediga och det måste tjasas på dem för att de ska städa rummet.

Jag vet ju inte deras bakgrund och därför kan jag inte gå in så. De kan ju komma och att det är slut med flickvännen det kan ju hända precis som för vanliga tonåringar, det är lika svårt för svenska tonåringar att berätta. Då håller de gärna sig för sig själva. Ibland är det så att man bara behöver vara och sörja någonting som känns jobbigt just då. Annars så berättar de snabbt att de inte mår bra, är trött och eller så kan de inte säga exakt vad det beror på. Karin

Att hålla kontakt med sitt hemland är något som det finns stöd för på boendet och det uppmuntras. Ungdomarna får 30minuter telefontid varje vecka för att hålla kontakten med sitt hemland och de kan få hjälp att eftersöka sina familjer om de inte vet var dem är någonstans. Boendet har ett samarbete med Röda Korset som kan göra eftersökningar och de ungdomar som har släktingar i Sverige kan resa och hälsa på.

En informant tar även upp att ungdomarna har en annan bild av kvinnor och förklarar då att så är det inte i Sverige men att det har varit så. Även att ungdomarna ofta tar upp och funderar över varför det är så mycket regler i Sverige och att det kan vara svårt att förklara och att från de länder de kommer ifrån verkar sådana här regler vara rätt banala.

5.2.3 Kulturmöten och utanförskap

Ungdomarnas utanförskap och integration i samhället är något informanterna tar upp som något de tycker är viktigt att försöka påverka men är svårt att komma åt. Inom skolan går ungdomarna ett speciellt program, IV, för invandrarungdomar och en önskan finns att de kunde få gå där ett tag för att sedan komma till en vanlig klass. Ungdomarna har lätt att knyta kontakter med andra landsmän och ofta har de ett kontaktnät de vill behålla kontakten med redan när de kommer till boendet från transitenheten som de kommer till först i Sverige. Det största problemet som kommer fram från informanterna med ungdomarnas utanförskap är bristen på umgänge från svenska ungdomar.

Man skulle vilja få något faddersystem från andra svenska ungdomar så för vi märker ju här att det är ingen eller kanske någon som haft sällskap med några tjejer men annars så umgås de med varandra eller landsmän som redan bor här. Och det är ett stort problem hur man ska lösa det. Anders

Vi pratat om att försöka oss på mentorer med vanliga svenska ungdomar på skolan men även att de kommer hit och tar med dem på saker, typ som en vanlig kompis. Men så också att försöka få in dem i föreningslivet, det är fotboll och brottning, det är väl det som är just nu. Annars är det väl lite av ett utanförskap tyvärr. Martin

En informant tar även upp rädsla som en orsak till utanförskap när det gäller att göra saker, boendet är deras trygghet och skolan tycker de om och åka och handla för det vet de vad det är för något. Men när det blir något som de inte riktigt vet vad det är för något så vill de inte. Även här kommer den individuella aspekten upp att vissa av ungdomarna har lättare för att ta sig ut i samhället än andra och även när det gäller kompiskontakterna. Men upplevelsen av att ungdomarna vill göra saker finns, men att när det kommer till kritan så drar de sig ur eller hittar på anledningar till att inte åka. Att vara placerad i den kommunen de är tas upp av informanterna som något som underlättar för ungdomarna att komma ut i samhället och göra saker, då det är nära till staden och det finns saker att göra. En tro om att det är sämre om man hamnar lägre utanför finns även då det blir så långt till det man vill göra.

5.2.4 Uppehållstillstånd och avslag

En av informanterna beskriver processen som ungdomarna går igenom från det att de kommer till Sverige och får en boendeplacering. För de ungdomarna som bor på boendet nu startade processen på en gång och de kom till boendet från transitenheten efter bara någon vecka i Sverige medan vissa kan bli kvar flera månader innan de får en placering vilket inte alls är bra. En god man ska ungdomarna ha helst inom 24 timmar när de kommit till Sverige. Det kan vara så att ungdomen fått en god man redan på transit boendet och då försöks det bytas så

de får en god man i närheten av där de sedan blir placerad för att de ska kunna ha tät kontakt då det blir en viktig person och den som följer hela den här processen med asylsökande. Den gode mannen blir även en viktig samarbetspartner för personalen på boendet.

Förutom de två kontaktpersonerna i personalgruppen och gode mannen så finns en socialsekreterare inblandad med Socialtjänsten som har huvudansvaret för ungdomens boende och som gör en barnavårdsutredning tidigt i ungdomens boende i Sverige. Utifrån barnavårdsutredningen skriver socialsekreteraren en vårdplan och utifrån den så skriver personalen på boendet en genomförandeplan. Allting som sker blir noga dokumenterat. Genomförandeplanen är grunden till hur personalen på boendet ska jobba med varje enskild ungdom och en sådan plan skrivs var sjätte månad eller tidigare om man vill. Barnavårdsutredningen, vårdplanen och genomförandeplanen kommuniceras till ungdomen så de är med i den här processen så de får tycka till och den gode mannen får också vara med och tycka till.

Utifrån genomförandeplanen så har kontaktpersonerna samtal med ungdomen helst en gång i veckan då de titta på om de är något de behöver stöd i och vad som ska göras den första tiden och vad som de ska satsa på. Sedan är det täta uppföljningar och man träffas igen efter ett tag och pratar om man ska fortsätta eller vad som är viktigt just nu.

När ungdomarna först kommer till boendet får de även skriva på ett boendeavtal som innefattar vilka regler som finns på boendet, respekt för varandra, hur det är att bo så många, regler som ska följas som vilka tider det är som gäller, de ska vara inne på ett visst klockslag som vanliga ungdomar, inte använda droger, våld eller trakasserier, inte röka inom boendet bland annat. Ungdomen och gode man får skriva på så att de också vet hur det är på boendet. Många regler för att det ska fungera då det är många som bor på boendet men även för att det är en arbetsplats för många. Detta för att kunna visa respekt och kunna umgås med varandra. Något med ungdomarna som framkommer i intervjuerna är att de är väldigt tacksamma och verkar trivas i boendet. Även att det finns en stor motivation och höga förväntningar hos dem att klara av svenskan och börja på högskolan och att trots att de gått igenom så mycket eller på grund av just det så klarar de av mycket enligt informanterna.

De är så motiverade. Jag tror inte att det finns så många grupper som är så motiverade, speciellt om de fått uppehållstillstånd. Då men även innan, på att studera och gå i skolan och komma igång. Eva

En informant tar upp att det kan vara en fördel att inte veta all bakgrundsfakta om ungdomarna då man som personal kan bli låst, att man tycker synd om dem och då börjar censurerar det man säger och att viktigast ändå är att prata med dem som en ungdom trots allt.

Man kan inte alltid se synbart att de mår dåligt. Sen kan man tro att de måste göra det men det syns inte, många har väldigt pigga ögon trots allt. Martin

Sen är de jätteduktiga på att lära sig svenska, jag menar jag kan ju inte lära mig sudanska eller arabiska. Kan, kan jag väl men jag är inte motiverad. De lär sig väldigt snabbt. Karin

Att finna mening i sin vardag i Sverige och det som påverkar den för ungdomarna är enligt informanterna inga större problem för de som fått permanent uppehållstillstånd (PUT), sen att det går upp och ner är självklart. Många funderingar på vad de ska bli, ena dagen vill de bli läkare eller lärare eller bilmekaniker och nästa dag kan det vara håglöst. Att lära sig svenska

är också viktigt för de ungdomar som fått uppehållstillstånd och många vill ut och ta körkort med sin gode man.

De som får sitt uppehållstillstånd de ser ju en ljusning, men det är inte så att livet blir guld och gröna skogar då heller utan då kommer verkligheten över en, är det så här det ska bli, var är mina anhöriga och kommer jag någonsin kunna åka tillbaka och så, det kan komma mycket ångest och depressioner efter men man har ju ändå en drivkraft att jobba på det. Eva

När informanterna pratar om ungdomarnas motivationsnivå så är det en klar skillnad som framkommer mellan de ungdomar som fått PUT och de som fått nej på sin ansökan. Att de som fått PUT är motiverad till att göra saker med sitt liv och de som fått nej i stort sett tappar all motivation till vardagssysslor tas upp men även att det kan vara en dubbelhet och gå upp och ner för de som fått sitt PUT. Medan ungdomarna söker asyl så ligger allt fokus på det och det mesta annat kommer i bakgrunden. När de väl fått sitt PUT så blir de väldigt glada men sedan kan det bli en djupdykning då de funderar över om de verkligen ska vara kvar i det här landet, mer saknad av sina anhöriga och känslor av sorg kan komma. En av informanterna tror att det kan vara så att spänningarna släpper när de får PUT och att de då får möjlighet att fokusera på fler saker.

En informant tar upp att det kan skapa spänningar i boendet, mellan de som fått sitt PUT och de som fått nej. Att de som får stanna måste gå på tå för de som fått nej och inte riktigt kan vara glada för att de fått PUT utan de vet att en annan inte får stanna. Att dela upp boendet så att det antingen var ett asylboende eller ett PUT boende skulle underlätta personalmässigt då det inte är bra att de som fått ja och de som fått nej lever med varandra. Det händer saker då och de kan bli mer lättretade och störa sig på småsaker eller tänka att varför den fick PUT och inte jag, speciellt om de är från samma land.

För de ungdomar som får nej på sin asylansökan är det enligt informanterna mer viktigt att få dem att försöka hålla sig ovanför ytan, att motivera dem att gå till skolan fast de inte ser någon poäng med det när de ändå inte får stanna i landet. Det informanterna gör för att motivera upp dessa ungdomar är till exempel genom att säga det är viktigt att gå i skolan ändå för det är kunskaper de har nytta av och kan ta med sig istället för att ligga och tycka synd om sig själv, säga att livet är ett livslångt lärande och all kunskap är viktig att ha. Men det kan vara svårt för dem att se ljuset. Vid två tillfällen på boendet har det även hänt att en ungdom fått avslag på sin asylansökan och därefter tagit självmord.

Först är att försöka få dem att hålla fast vid sina dagliga rutiner. Kliva upp på morgonen och äta sin mat och gå till skolan, man får i alla fall kamratkontakter. Och även om man inte vill läsa svenska så finns det ju mycket annat som händer. Komma ut, aktivera sig, göra fysiska aktiviteter så man blir trött så att man kan sova på kvällen det är väl det första. Sen kan det ju vara, mycket samtal med personalen för normalt så stänger vi allmänutrymmet vid halv elva för då ska man gå upp på sitt rum, och vi stänger en timme senare på helgerna. Men vi har en ringklocka på dörren som det bara är att gå ner och ringa på så går den fram till den personal som finns där om de behöver sällskap på natten eller någonting. Det är ju alltid bemannat här, det finns alltid någon här. Räcker inte det så får man börja titta på de andra alternativen, då får vi kolla om de skulle behöva gå och prata med någon, någon som är duktig på det. Eva

5.2.5 Trygghet genom samtal

Att skapa trygghet med ungdomarna är något alla informanterna baserar på samtal, att vara med, finnas till och att bjuda in till samtal utan att fråga eller tränga sig på. Genom att till

exempel sitta och spela spel tar en informant upp som en situation då man chans att sitta och småprata om allt möjligt och att det kan leda till att det ibland blir diskussion med olika sätt att se saker.

Jag trycker aldrig på eller ställer några frågor utan det är dem som får prata. Så vet jag själv att det skulle vara hemskt om det kom någon och intervjuade mig om vad jag gjorde. Kring sådant jag inte vill prata om, då vänder man taggarna utåt.

Anders

Att det tar tid att skapa trygghet är något som informanterna tar upp, att förtroendet ska gå åt båda hållen, ungdomarna ska lita på personalen och personalen ska lita på ungdomarna. Tiden det tar att skapa ett förtroende är beroende på vad ungdomarna har med sig från sin bakgrund, många kan vara misstänksamma och kanske inte bjuder på sig själva eller att de inte vill eller törs öppna sig för personalen då de kanske ser dem som någon slags myndighet. Något som ständigt framkommer i alla intervjuer är känslan av både och, allting är inte svart eller vitt eller bara enkelt eller svårt. Den individuella aspekten hos pojkar spelar roll, enligt informanterna, vissa av pojkar öppnar sig mer än andra men en av informanterna tror inte att någon av ungdomarna öppnar sig helt och hållet.

De väljer väl den de passar ihop med precis som barn på dagis kan jag tänka mig. Att man inte går till alla och säger allt utan man går till en. Karin

Det är väldigt många som vill veta väldigt mycket om de här killarna så de blir så trött på samtal så vi får vara lite försiktiga där. De har ju väldigt mycket samtal i första hand med migrationsverket och advokater. Eva

Men det jag hört ifrån personalen så är det ingen som öppnat sig helt utan det kommer lite sporadiskt som när man sitter och fikar. Att de suttit i fängelse och blivit slagna där och blivit transporterade i en lastbil hit och så man får höra väldigt mycket men det är väl ingen som berättar rent konkret vad de varit med om. Det är inte tårar och gråt utan ja, jag satt i fängelse i tre månader och varför det? Ja jag vet inte själv riktigt jag bara satt i fängelse. Martin

Att vara glad, trygg och att man inte pratar för fort är egenskaper en informant tar upp som viktiga hos personalen. Även att ungdomarna ska känna sig sedd är något som tas upp när det rör trygghet, att alltid heja på dem med deras namn och en fråga om hur dagen har varit och ungdomarna gör likadant tillbaka, `är allt bra med dig så är allt bra med mig´. Andra egenskaper som informanterna tar upp är att vara ärlig och konsekvent, att har de sagt en sak då är det så. Nackdelen som framkommer är att det kan vara svårt i en arbetsgrupp då alla är olika att det lätt blir någon som blir boven fast det ingen är boven. Att lika som i skolans värld med olika lärare, där man får göra vissa saker för en lärare men inte för andra, så kan ungdomarna läsa av personalen på boendet också, enligt en av informanterna. Att bygga ramar för ungdomarna och fokusera på det positiva är något som informanterna tror skapar en trygghetskänsla.

När det gäller de traumatiska upplevelserna dessa ungdomar har så är personalen försiktig med att ta upp det, ungdomarna får gärna berätta och de kan lyssna utan att pressa eller att fråga efter det på inrådan av deras handledare. Men om det framkommer att någon mår väldigt dåligt och det behöver bearbetas så får ungdomarna gå till någon professionell som till exempel en läkare, flyktingtrauma enheten där det finns kuratorer som är duktiga på flyktingfrågor, invandrarcentrum eller om de är ännu djupare saker så är det barn och ungdomspsykiatri. Om det är någon som verkar må dåligt så är det något personalen nämner att, ska vi inte boka tid? Eller, vill du inte gå och prata med någon?

Skapandet av en trygg miljö för ungdomarna tas upp som något som startar på en gång som de kommer till boendet och att de första samtalen skapar en viss kontakt som är speciell. Den första tiden på boendet säger en av informanterna att man fungerar mycket som en morsa eller farsa då man får hjälpa dem med till exempel hälsocentraler och tandläkare. Annat som tas upp av de andra informanterna är att den trygga miljön skapas genom att man uppmärksammar ungdomarna, hjälper dem med matlagning, skjutsar dem och ställer upp när det behövs i skolan och vara med ungdomarna så mycket som möjligt. Ungdomarna ska känna att de trivs och hör hemma på boendet, här tas även den stabila arbetsgruppen upp som en faktor till en trygg miljö. Ett mål med verksamheten som tas upp av informanterna är målet att försöka få ut ungdomarna i samhället och slussa ut dem på ett pedagogiskt sätt.

5.3 Personalens berättelser om sitt arbete

5.3.1 Organiserandet av integration i boendet

I intervjuerna beskrivs en demokratiprocess som det jobbas med på boendet. Ungdomarna ska ha möjlighet att delta i aktiviteter och vad som händer en personligen, därav alla täta samtal och planerna, de ska vara delaktig i sin egen utveckling och kunna påverka det. Ungdomarna ska även vara delaktiga i verksamhetsfrågorna som rör boendet och därför finns husmötet där alla ungdomar deltar. Har man då frågor eller synpunkter så ska man då antingen ta upp det i förväg att det här vill jag ta upp på mötet eller så tar man upp det när man sitter där. Och det är ju en lärprocess i sig. Att alla alltid har rätt att uttrycka sina åsikter, sen kanske man inte alltid får som man vill men man ska i alla fall få möjlighet att uttrycka sina åsikter. Där kommer det upp mycket frågor kring själva boendet och kan de inte få svar på en gång tas det upp på nästa personalmöte och utifrån det så kanske man får svar.

Det tror jag att genom att vi är pedagoger, vi är inte vårdare som på många andra ställen om de ojar sig eller har ont någonstans så ska man dit och pyssla om så gör inte vi, då får de gå till hälsocentralen. Är det jobbigt så får man bita ihop om det inte är något jätteallvarligt då får man gå till psykolog eller så. Har man en bra kommunikation med pojkarna så löser man det mesta. Anders

Inom boendet har de husmöte varannan vecka då olika människor kommer och berättar lite om alla funktioner i samhället och vad som finns. Det är bland annat polisen, brandkåren, socialsekreteraren och ungdomsmottagningen och dessutom diskuteras samhällsfrågor även på veckosamtalen med ungdomarna.

Att ungdomarna har en meningsfull fritid är något informanterna värnar om, så att de inte sitter vid datorerna eller tittar på film jämt.

Vi försöker få ut dem men det är ju också som med andra ungdomar, alla vill ju inte. Men de flesta vill ju och de försöker vi stötta, vi försöker även stötta de som inte vill något. Men ja, vi försöker vara så individuell som möjligt. Försöker få de att ta del av allt som finns i det svenska samhället och det är lite krångligt med alla myndigheter och så. Martin

Där stöttar vi otroligt mycket, om det finns ett intresse så tar vi reda på om det direkt och ser till att de kommer igång. Anders

En fördel med personalgruppen som framkommer av en informant är att förutom den pedagogiska grundutbildningen så har personalen många intressen de kan förmedla till ungdomarna. Det öppnar upp möjligheten att inspirera ungdomarna och få dem att prova på något nytt och kanske hittar de ett nytt intresse.

Föreningslivet och att skapa integration, motivation och mening genom intresse är något alla informanterna berättar om. Att detta är svårt kommer även fram. Några av ungdomarna spelar fotboll i olika lag och någon som utövar taekwondo och någon brottas och en simmar.

Något som funnits med från starten på boendet som informanterna tar upp är vad ungdomarna ska kunna när de flyttar ut från boendet till samhället.

En av informanterna förklarar detta mer ingående, att utifrån olika kategorier finns olika samhällsfunktioner de ska veta om och olika praktiska saker de ska kunna. Till exempel under kategorin hälsa så ska de kunna ringa och boka tid på hälsocentralen om de blir sjuk, veta vad akuten är, 112, sjukvårds rådgivning, tandvård. Under kategorin ekonomi finns till exempel bankkonto, spara pengar, ta ut och sätta in pengar, betala räkningar, söka bidrag från csn, lån, göra en budget, telefonkostnader, tv-licens, avbetalningar, försäkringar. När de flyttar ut vad är det de behöver då med till exempel hemförsäkring ska de lära sig. Under kategorin föreningsliv finns till exempel hur det är uppbyggt och hur det går till. Politik som innefattar bland annat vilka partier som finns, hur man kan göra sig hörd, riksdag, regering och kommun. Praktiska saker ska de kunna och som är något som arbetas med på boendet från det att ungdomarna kommer dit, som till exempel tvätta sina kläder, diska, laga mat, städa och här ges det även mycket stöd ifrån början så att innan de flyttar ut ska de på boendet laga sin egen mat med en egen budget. Miljö är en kategori där man ska ha kunskap om återvinning och varför man gör det, elkostnader och miljötänk. Handel som innefattar köpa kläder, kvitton, bäst före datum, apotek, dagligvaruhandel, vart man köper frimärken, vad ica-kort är för något, skicka paket, kunna äta och beställa mat på en restaurang, fika, handla på internet och internetsäkerhet, följa instruktionsbok, email, vett och etikett på internet. Allmänskunskap, sexualkunskap, ungdomsmottagningen. De ska kunna om lagar och förordningar, cykel, trafikregler, sex, alkohol, aga, svartjobb, veta lagar och rättigheter. De ska ha besökt olika ställen som arbetsförmedlingen, veta hur de hittar telefonnummer, polismyndighet, migrationsverket, vilket de kan redan, moské, svensk kyrka, förskola, äldreomsorgen. Veta hur samhället är uppbyggt. På svenska ska de kunna skriva brev och fråga efter vägen. Veta om deras närmiljö, hur de reser, bokar tåg, bussbiljetter, olika utbildningar, sommarjobb, sjukanmälning och sådant.

På detta vis tror informanterna på en bra integration i samhället. För att uppfylla detta så har till exempel polis och ungdomsmottagningen varit och informerat på boendet och personalen uppmuntrar till att ungdomarna åker buss själva och lagar sin egen mat.

Det är inte alla som kan allting klockrent heller när de flyttar men det är olika. Bara för man har berättat något så kanske de inte kommer ihåg det sen. Mycket bygger på samtalen vi har. Martin

Sen har vi sett, det är två stycken som flyttat ut på prov här nu och då ser man att det är mycket runt omkring de behöver kunna. Och det är det viktigaste boendestödet innan de kommer igång med allt. Det är ju olika mognadsgrader på dem. Anders

Det finns även nätverk med de andra boendena med olika aktiviteter så de får träffa de som bor där. Skolan är en annan stor del av integrationen, även fast de går i klass med andra invandrarungdomar så finns det på hela skolan andra elever också.

5.3.2 Personalens eget engagemang och reflektionsprocess

Att finnas till för ungdomarna är det en av informanterna som tar upp som meningsfullt i arbetet. Att få hjälpa till, vara där och stötta ungdomarna var grunden till att informanten

sökte till detta arbete. Att alla arbeten berikar och ger erfarenheter tas upp i intervjuerna och specifikt för arbetet med ensamkommande flyktingungdomar är en ökad kunskap om islam och muslimer. En annan faktor som upplevs meningsfullt med arbetet är att det är ett starkt samhällsengagemang och att fler behöver upplysas om hur det verkligen är istället för att bara tro. En upplevelse av att det är mycket som tros men att det inte är så i verkligheten när det kommer till sin spets.

Att se ungdomarna växa som människor och utvecklas till att känna att de kan flytta till eget boende och att de får ett deltagande i det svenska samhället när de är så långt hemifrån tas också upp som meningsfullt och att synen på det egna livet förändras. Det som upplevdes som stort och bekymmersamt tidigare hamnar i ett annat perspektiv. Att arbetet ger något tillbaka engagerar, även att ingen dag är den andra lik. En informant tar även upp möjligheten att påverka ungdomarna mot till exempel idrott som informanten tycker är roligt då det blir roligt för både personal och ungdom. Hur de tar till sig språket då alla kommunicerar första terminen med händer, fötter och hela kroppen, att se hur fort det går för dem att övergå helt till att använda svenska både i det de menar och säger är också meningsfullt i arbetet.

5.3.3 Arbetets organisering, betydelse och behovet av stöd

I intervjuerna berättas om verksamheten och den ordinarie arbetsgruppen har varit stabil från öppningen av boendet och det upplevs av de anställda som en trygghet och ett stöd. För den ordinarie arbetsgruppen på boendet är det handledning var fjortonde dag med en socionom utifrån för att ge stöd och möjlighet till reflektion och utveckling. Det är även kontinuerliga personalmöten varje vecka där chans finns för reflektion, stöd och ventilering. Att få stöd i sitt arbete både utifrån och inifrån arbetsgruppen är något som upplevs som viktigt och att en eventuell brist på detta kan skapa frustration och en minskad känsla av uppskattning.

I intervjuerna framkommer tidigt en uttryckt uppskattning hos den ordinarie personalen över kravet att alla ordinarie anställda ska ha en pedagogisk utbildning. Vad det gäller den pedagogiska utbildningen är de tankar som kommer fram att det finns en trygghet i att alla har en liknande bakgrund och en samförståelse i arbetssättet.

När man jobbar som pedagog, så det är ingen blandning mellan olika stationer som det varit på andra boenden där det kan vara behandlingsassistenter och en socionom och förskollärare och fritidsledare som har olika sätt att jobba. Jag tror att alla av oss är van att arbeta i en grupp och ta hänsyn till varandra. Anders

Det har varit ett väldigt bra utgångsläge att vi kan se det friska och hitta varje person utifrån sig och bygga vidare på det. Eva

Den ordinarie personalen arbetar i team om två, en kvinna och en man som är kontaktpersoner till tre eller fyra ungdomar. Vikarierna på boendet har till skillnad från den ordinarie personalen inget krav på pedagogisk utbildning men är ej heller kontaktperson till ungdomarna om inte något undantag sker. Positivt för vikarierna är att då blir alla pojkar lika viktiga men en del frustration framkommer dock i det att vikarierna blir lite utanför då de inte får delta i handledningsmötena då de inte heller har lika mycket ansvar.

Vad det gäller stöd utifrån så är behovet av stöd i behandlingen för pojkarna stor. Mycket fokus i verksamheten ligger i att göra boendet till en fristad, att skilja på behandling och boende och att behandlingen ska ske utanför boendet. Funderingar ventileras under intervjuerna över hur det är på andra boenden där kommunen valt annan inriktning på personalen som till exempel behandlingsassistenter, att detta med att skilja boende och behandling åt kan bli svårare och hur då deras verksamhet då fungerar.

Att vissa ungdomar berör mer än andra framkommer i intervjuerna men att alla berör på sitt sätt. En informant säger att det inte är deras berättelser som berör utan mer deras sätt att vara och hur personkemi och känsla spelar in. Är det någon som är riktigt snäll, ödmjuk och trevlig så upplevs det som att man känner mer empati och sympati för den.

Alla har sina unika historier, sin unika personlighet, alla berör ju en och man kommer de så nära för man vet ju att det är vi som är deras nätverk. De har ju inga föräldrar att vända sig till, det är ju vi som jobbar här. Eva

En historia det berättas om är om en kille som hade diabetes som upptäcktes rätt snabbt när han kom till boendet och han hade haft det i rätt många år och mådde väldigt dåligt av det men inte visste att han hade diabetes. När han fick komma till sjukhuset och att sitta med honom där och se när de kunde lindra hans symtom med insulin berörde det då han fick ett helt annat liv.

En informant berättar om att arbetet bidragit till en förändrad syn och inblick och ser annorlunda då dessa ungdomar är så tacksamma över allt tillskillnad från svenska ungdomar som bara vill ha. En upplevelse av att bli dömd för sitt arbete kommer även fram, att kunna få höra att 'hur kan du jobba med sådana?' Detta skapar då enligt informanten något att reflektera över och att dessa ungdomar faktiskt är människor de också. En annan risk för negativa inställningar mot ungdomarna som en informant tar upp är att det är svårt att få ut ungdomarna på sommarjobb. Det är svårt att smyga in dessa ungdomar på platser då svenska ungdomar knappast får någon plats utan att det blir storm och negativa åsikter.

Ju mer man lär sig så vet man att man inte vet. Eva

En negativ syn på Sveriges system att ta in invandrare framkommer även, att det inte går att ta in alla om man inte kan göra någonting bra av det. Att människor får komma hit och så kastas de ut efter några år och då tas det in nya. Detta skapar en förvåning hos en av informanterna då det är stora kostnader inblandade.

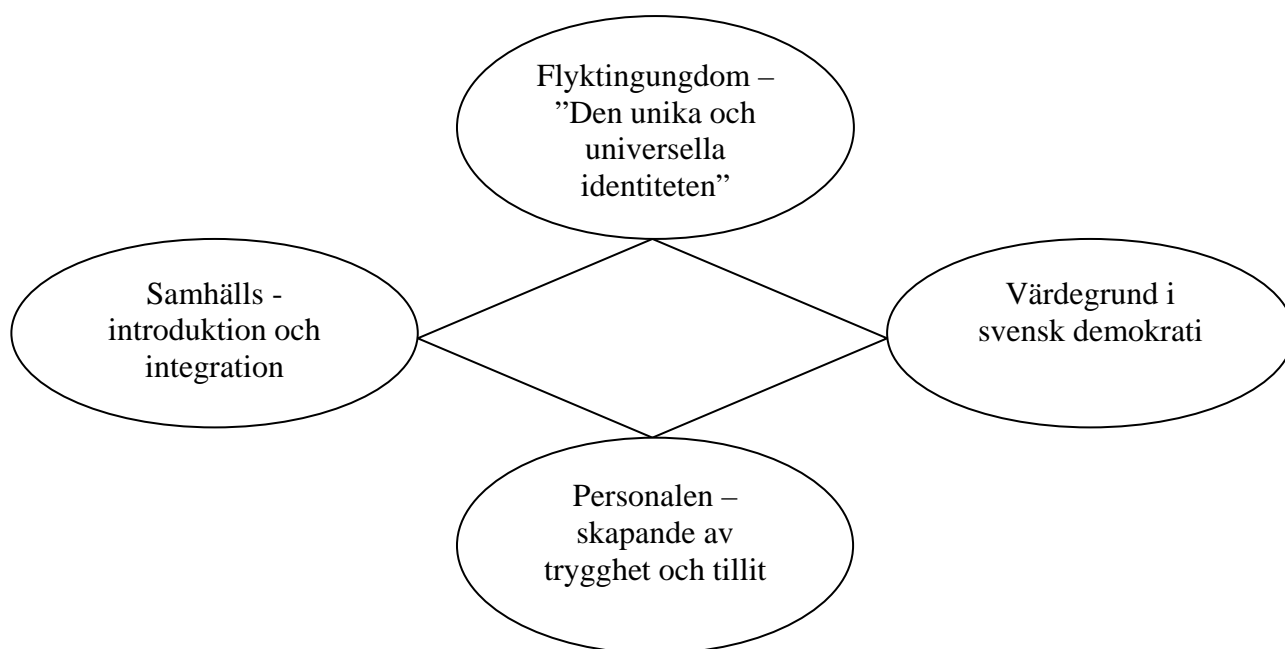
5.3.4 Gemensamma grundtankar inom organisationen

På intervjufrågan om personalen på boendet arbetar utifrån någon gemensam idé eller grundtanke är Eva den enda informanten som med säkerhet svarar på den frågan. Boendet har en broschyr med fem ord som sägs stå för någon slags vision eller målsättningar och där ordens betydelse för verksamheten står förklarad. De fem orden är samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter. De arbetar utifrån ordet samhörighet för att alla ska känna sig trygga och känna samhörighet i gruppen på boendet, ska få känna delaktighet i andra grupper i samhället och ska känna ansvar och visa hänsyn för andra. Utifrån ordet egenvärde arbetar de för att alla ska känna sig stolta för sitt ursprung och sin kultur och ska få möjlighet att utveckla sin självkänsla, sina intressen och förmågor. Utifrån ordet samhällsintroduktion arbetar de för att alla ska få gå i skolan, ska få ta del av föreningsliv och få inblick i arbetslivet, ska få hjälp med sina behov utifrån sin fysiska och psykiska hälsa, ska få kunskap om hur samhället fungerar, både vad det gäller rättigheter och skyldigheter och ska få kunskap om vad ett demokratiskt samhälle innebär. Utifrån ordet ansvar arbetar de för att alla ska ta ansvar för sig själv och sin omgivning och ska ta ansvar för och känna sig delaktig i, de gemensamma dagliga uppgifterna. Och utifrån ordet möjligheter arbetar de för att alla ska få bibehålla kontakt med anhöriga och ges möjlighet att eftersöka släkt och att få stöd och hjälp i sin asylprocess.

De andra informanterna svarar tvekan på frågan om gemensam grundtanke inom organisationen men efter en stunds funderingar är andra gemensamma saker inom verksamheten som framkommer att stötta killarna i sitt boende så att de får en sådan dräglig tillvaro som möjligt, att vara till hands, att följa allting och dokumentera på samma sätt som i socialtjänsten och den pedagogiska synen att de arbetar med friska människor förutsättningslöst sen att de kan bli sjuka det är en annan sak.

6 Berättelsesammanfattning

Berättelsesammanfattningen presenteras utifrån en figur som understryker det som framträder i berättelserna och kan öka förståelsen för verksamhetens arbetsätt.

Figur 1: Förståelse modell för verksamhetens arbetsätt

Personalen arbetar utifrån samtal för att skapa en ömsesidig trygghet och tillit inom boendet och genom det sker en samhällsintroduktion och integration för de ensamkommande flyktingungdomarna med en samtidig respekt och förståelse för deras egen kultur. Utifrån detta arbete skapas en värdegrund hos ungdomarna i svensk demokrati och en utveckling av deras identitet.

För att skapa trygghet och tillit i boendet så arbetas det utifrån samtal med ungdomarna genom kontaktpersoner i personalgruppen där det arbetas utifrån varje individs behov och önskemål. En samhällsintroduktion och integration sker för ungdomarna igenom vägledning i kontakten med skola och andra myndigheter, genom stöd i fritidsaktiviteter utanför boendet och en kontinuerlig fokus på utbildning och kunskap om olika samhällsinstanser och det svenska samhället i stort.

En värdegrund i svenskdemokrati ges till ungdomarna genom stöd som grundas i en etisk värdegrund om respekt, integritet och trygghet från personalen.

Fem ord som står som ledord för verksamheten är orden samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter. Utifrån dessa finns definitioner som visar verksamhetens syn på arbetet men ungdomarna och målsättningarna som finns.

7 Analys

Analysen av undersökningsmaterialet delas upp i två delar, utifrån förståelsemodellen presenterad under berättelsesammanfattningen och en utifrån de fem ord, samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter, som verksamheten har som ledord. Analysen är baserad på författarens tolkningar av berättelserna och ställs delvis mot tidigare forskning.

7.1 Förståelsemodell för verksamhetens arbetssätt

Informanterna i undersökningen säger utifrån trygghet genom samtal att det tar tid att skapa trygghet och att förtroendet ska gå åt båda hållen, ungdomarna ska lita på personalen och personalen ska lita på ungdomarna. Tiden det tar att skapa ett förtroende är beroende på vad ungdomarna har med sig från sin bakgrund, många kan vara misstänksamma och kanske inte bjuder på sig själva eller att de inte vill eller törs öppna sig för personalen då de kanske ser dem som någon slags myndighet. Detta i samstämmighet med Kohli's (2006) forskningsresultat som visar att känslomässigt engagemang hos socialarbetare verkade vara kärnan i effektivt arbete och en komplex och stabil relation med ensamkommande flyktingungdomar och socialarbetare i Kohli's (2006) undersökningen framhöll att det tog tid att forma en relation med förtroende med ensamkommande flyktingungdomar. Att skapa förtroende mellan socialarbetare och ungdomen bestod av flera komponenter och var beroende av hur socialarbetaren agerade gentemot ungdomen. Till exempel så var det viktigt för ungdomen att socialarbetaren var ärlig, tydlig, realistisk och noggrann vid informationsutbyte. Genom att göra det så hoppades socialarbetarna att lägga en grund för ömsesidighet och att över tid så skulle ungdomen också vara ärlig, tydlig, realistisk och noggrann tillbaka. Ungdomarna var ofta försiktiga med att delge socialarbetarna med orsakerna till deras flykt och även om de inte ville delge det så hoppades socialarbetarna åtminstone på förtroende att ungdomarna delade sina intentioner om deras nutid och framtid.

En känsla av både och, att allting inte är svart eller vitt eller bara enkelt eller svårt tas även upp av informanterna i berättelserna om arbetet med ensamkommande flyktingungdomar och att den individuella aspekten hos pojkar spelar roll. Vissa av pojkar öppnar sig mer än andra men en av informanterna tror inte att någon av ungdomarna öppnar sig helt och hållet. Derluyn & Broekaert (2007) säger att ensamkommande barn och ungdomar är en heterogen grupp på grund av olikheten av deras ursprung och språk men också, speciellt i form av deras personliga historier och levnadsbana. De migrerar inte för samma orsaker och inte heller delar de samma villkor när de ankommer eller samma behov för skydd. Detta visar att ungdomens identitet är både unik och universell då både skillnader och likheter hos ungdomar beror på ett antal olika faktorer. Likheter i form av kultur, språk och ursprungsland kan finnas men varje ungdoms flyktinghistoria är unik och beroende av personlighet, utomliggande händelser och erfarenheter. Informanterna tar upp i sina berättelser att arbeta med ungdomarnas identitet är anledningen att de är där på boendet och de arbetar utifrån identitetsfrågor där du ska vara den du är och rätten till att behålla sin ursprungskultur men även att fira svenska traditioner är viktigt och något de arbetar för i boendet.

I intervjuberättelserna beskrivs flera saker som skapar en introduktion och integration i det svenska samhället. Det arbetas utifrån en demokratiprocess där ungdomarna ska ha möjlighet att delta i aktiviteter och vad som händer en personligen, vara delaktig i sin egen utveckling och kunna påverka det, de ska även vara delaktiga i verksamhetsfrågorna som rör boendet och de ska veta att alla alltid har rätt att uttrycka sina åsikter, sen kanske man inte alltid får som man vill men man ska i alla fall få möjlighet att uttrycka sina åsikter. Olika myndigheter och samhällsinstanser kommer och berättar om vad de gör för något och samhällsfrågor diskuteras kontinuerligt. En meningsfull fritid med uppmuntran till tillvaratagandet av intressen arbetas det även för, för att ungdomarna ska bli en deltagande del i samhället och olika föreningar.

Molin, Gustavsson & Hermansson (2008) framhåller att människan inte är passiv utan en aktör som genom sina sociala handlingar utvecklar självet och identiteten till en värld av meningar. Dessa meningar är då inte bara yttre strukturer utan en del av människan och den byggs upp, anpassas, justeras och förmedlas vidare genom gemensamt handlande och gemensamma aktiviteter. Identiteten kan ha en avgörande betydelse för hur människor uppfattar sina möjligheter och förstår sin situation. Utifrån en introduktion och integration i samhällets olika instanser kan de ensamkommande flyktingungdomarna skapa en starkare identitet och det kan ske meningsskapande i deras livssituation som den ser ut idag. Något som informanterna tar upp i berättelserna som hotar identitets och meningsskapandet är ett utanförskap för ungdomarna. En brist på umgänge från svenska ungdomar hotar en komplett integration i det svenska samhället och rädslan för att prova nya saker hindrar en introduktion till nya saker som kan ge en ensidig och bristande levnadssituation.

Personalens skapande av trygghet och tillit inom boendet och förståelsen för och arbetet med flyktingungdomarnas unika och universella identitet genom introduktion och integration skapar en demokratisk värdegrund inom boendet som baseras på respekt och förståelse genom rättigheter och skyldigheter både inom boendet och i samhället som stort.

7.2 Samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter.

Eva var den enda av informanterna som lyfte fram dessa fem ord som ledord för organisationen men utifrån berättelserna från de andra informanterna syns arbetet runt och utifrån dessa ord även om det sker till viss del omedvetet inom verksamheten.

De arbetar utifrån ordet samhörighet för att alla ska känna sig trygga och känna samhörighet i gruppen på boendet, de ska få känna delaktighet i andra grupper i samhället och ska känna ansvar och visa hänsyn för andra. Att ungdomarna ska trivas i boendet och känna sig trygga tas upp i berättelserna. Integration genom fritidsintressen är viktigt och uppmuntras enligt informanterna och det arbetas för en kunskap om samhällsinstanserna som skapar en delaktighet i andra grupper i samhället ökar känslan av ansvar och förmågan att visa hänsyn för andra.

Utifrån ordet egenvärde arbetar de för att alla ska känna sig stolta för sitt ursprung och sin kultur och alla ska få möjlighet att utveckla sin självkänsla, sina intressen och förmågor. Stöd i att utveckla sina intressen och förmågor och därigenom sin självkänsla berättar informanterna om.

Utifrån ordet samhällsintroduktion arbetar de för att alla ska få gå i skolan, ska få ta del av föreningsliv och få inblick i arbetslivet, ska få hjälp med sina behov utifrån sin fysiska och psykiska hälsa, ska få kunskap om hur samhället fungerar, både vad det gäller rättigheter och skyldigheter och ska få kunskap om vad ett demokratiskt samhälle innebär. Informanterna tar

upp i berättelserna en demokratiprocess där ungdomarna ska ha möjlighet att delta i aktiviteter och vad som händer en personligen, vara delaktig i sin egen utveckling och kunna påverka det, de ska även vara delaktiga i verksamhetsfrågorna som rör boendet och de ska veta att alla alltid har rätt att uttrycka sina åsikter. En arbetsplan utefter vad ungdomarna ska kunna när de kommer ut från boendet finns där olika samhällsinstanser finns med och de tar även in instanser till boendet för att informera. Alla ungdomar går i skolan och om det finns behov av professionell hjälp med ungdomarnas fysiska och psykiska hälsa som personalen inte kan bistå med så hjälper de ungdomarna få det.

Utifrån ordet ansvar arbetar de för att alla ska ta ansvar för sig själv och sin omgivning och ska ta ansvar för och känna sig delaktig i, de gemensamma dagliga uppgifterna. Det arbetas runt bland annat diskriminering och våld. Ungdomarna ska veta att om de har synpunkter eller klagomål, hur de ska gå till väga. Den informationen är översatt till alla språk som ungdomarna fått. Så ska de också veta vad de ska göra om de upptäcker eller utsätts för våld, trakasserier, diskriminering, hot, sexuella övergrepp eller annan kränkande behandling. Personalen har gått igenom lite om FN:s barnkonvention, vad är en diskriminering för något, vad är en kränkande behandling för något, vad kan det vara och så ska man veta vad man ska göra om det händer, om man blir utsatt av en annan ungdom hur gör jag då? Om jag blir utsatt av en annan vuxen, vad gör jag då? Eller vad händer om jag utsätter en annan ungdom eller vuxen för något av det här, då ska de veta vilka konsekvenser det kan leda till. Så har personalen satt ihop lite förebyggande arbete för att det inte ska hända, men det viktigaste är att man vet vart man ska vända sig. Ungdomarna uppmuntras även till delaktighet i de vardagliga sysslorna och det ingår även i arbetsplanen med kunskap de behöver när de lämnar boendet att kunna tvätta, laga mat med mera.

Och utifrån ordet möjligheter arbetar de för att alla ska få bibehålla kontakt med anhöriga och ges möjlighet att eftersöka släkt och att få stöd och hjälp i sin asylprocess. Möjligheterna för kontakt med hemland och eftersökandet av släkt uppmuntras och finns inom verksamheten och stöd ges i form av samtal eller hänvisning till professionell hjälp i asylprocessen.

Dessa fem ord kan sammanfattas som den demokratiska värdegrunden i organisationen och genom implementering av den i verksamheten och i arbetet med de ensamkommande flyktingungdomarna så ges de i sin tur en demokratisk värdegrund att leva efter i det svenska samhället.

8 Diskussion

Under diskussionen används de kunskaper som erhållits genom litteraturen och genom intervjuberättelserna för att diskutera egna åsikter utifrån metoden, syftet, resultatet och analysen. Syftet med undersökningen som jag försökt besvara är hur personalen arbetar på ett boende för ensamkommande flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser. Frågeställningarna jag kommer att diskutera utifrån är: Hur fungerar verksamheten som stöd för ungdomarna och personalen? Vilken betydelse har de kulturella aspekterna i förhållande till ungdomarnas identitet? Och hur arbetas det med den demokratiska värdegrunden?

8.1 Metoddiskussion

Vid val av metod och inspiration till undersökningen var utgångsläget syftet med studien. Utifrån syftet att undersöka hur personalen arbetar på ett boende för flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser var valet av en kvalitativ studie

genom intervju ett naturligt val. Att använda narrativ teori som inspiration till studien gav studien en fokus på berättande som visade sig både underlätta och försvåra vissa delar av arbetet. Fördelarna med narrativ teori som inspiration som jag upplevde var att det gav intervjuerna och det jag ville få fram av intervjuerna ett syfte och fokus. Att skapa frågor som inbjöd till berättande om människosyn, arbetssätt och upplevelser och att försöka komma åt grundläggande värderingar och hur dessa påverkar arbetssätt och verksamhet och i förlängningen de ensamkommande flyktingungdomarna var en stor utmaning. Huruvida jag lyckades med det eller inte framkom först när jag gjorde berättelsesammanställningen och sedan analysen. Svårigheterna med att ha narrativ teori som inspiration till undersökningen var till största del att den var ytterligare en komponent att hela tiden ta med i beräkning genom undersökningen och osäkerhet för om det var den bästa inspirationen för just den här typen av undersökning då den används mycket inom livsberättelseforskning och det skiljer sig en hel del ifrån den undersökning jag gjort.

Det som tillslut övertygade mig att använda narrativ teori som inspiration grundades i vad Johansson (2005) framhåller, att det inte finns en enda narrativ teori och analys utan snarare en mängd olika. Hon instämmer med psykologen Elliot G. Mishler, som hävdar att studiet av berättelser inte skall ses som en särskild disciplin utan snarare som ett ”specifikt problemområde inom ett vidare forskningsfält”, och studiet av berättelser bör bedrivas från en mängd olika perspektiv och utgångspunkter.

Och det som Webster & Mertova (2007) säger om att narrativ forskning har ökat i användning och inom flera olika discipliner, delvis beroende av restriktioner hos traditionella undersökningsmetoder och deras oförenlighet med människors komplexitet. Riktningen mot en ökad användning av narrativ forskning kan också vara influerad av en filosofisk förändring av tankesätt mot en mer postmodern syn med intresse av individen och erkännandet av kulturella influenser på konstruktionen av kunskap.

Med detta i ryggen kändes narrativ teori som en bra inspiration till undersökningen då jag ville få fram mer än svar på ställda frågor och få en djupare förståelse för personalens påverkan på verksamheten och de ensamkommande flyktingungdomarna.

Under själva intervjuerna tog jag hänsyn till det Trost (2007) säger om att skillnaden mellan en intervju och ett samtal hänger samman med att den intervjuade gärna ska uppfatta intervjun som ett samtal. Intervjuaren å andra sidan skall helst inte uppfatta intervjun som ett samtal. I ett samtal byter man åsikter, fakta och känslor medan intervjuaren i en intervjusituation är den som ställer frågorna, är den som vill få tag på den intervjuades åsikter, handlingar och känslor utan att dela med sig av sina egna annat än i mycket begränsad utsträckning. Jag försökte vara försiktig med att ge egna åsikter men försökte samtidigt inbjuda till en intervju som skapade ett berättande ungefär som ett samtal.

Något att ta hänsyn till i min undersökning då intervjuer endast skedde med personal på boendet för ensamkommande flyktingungdomar är att berättelserna därför är en sida av historien. För att få hela bilden hade det även varit intressant att få ungdomarnas perspektiv men då tid och möjligheter var begränsat inom denna studie var det mer än vad som kunde utföras. Om detta hade skett hade det dock blivit en helt annan undersökning än vad som nu blev. Här och nu i undersökningen är det personalens berättelser som efterfrågas.

8.2 Resultatdiskussion

Jag kommer diskutera resultatet utifrån syftet med studien och de tre syftes frågeställningar jag utformade under problemformuleringen för att se om jag fått svar genom undersökningen på det jag ville veta.

8.2.1 Hur fungerar verksamheten som stöd för ungdomarna och personalen?

De faktorer som framkommer i personalens berättelser om stöd så är det i stor utsträckning samma slags stöd både personal och ungdomar behöver utifrån fast då på olika sätt. Stödet utifrån som främst behövs är av professionella yrkesverksamma inom områden personalen inte själva är kunniga inom. Då all ordinarie personal är utbildade pedagoger så behövs yrkesverksamt stöd utifrån i form av behandlingen för ungdomarna.

Ett stöd som framgår tydligt bland den ordinarie personalen i berättelserna är den stabila arbetsgruppen som finns inom verksamheten. Ett ytterligare stöd för den ordinarie arbetsgruppen är kravet på pedagogisk utbildning som sägs ge en trygghet då alla har en liknande bakgrund och en samförståelse i arbetssättet, en gemensam syn på att de arbetar med friska människor förutsättningslöst sen att de kan bli sjuka det är en annan sak. Negativt med att det finns vikarier inom verksamheten utan pedagogisk utbildning är en upplevelse av utanförskap då de ej är inkluderad i handledning och ej heller har samma ansvar. Frågan är då om det till största delen beror på att de är vikarier eller bristen på pedagogisk utbildning, vilket är något som inte framkommer utav resultatet.

För den ordinarie arbetsgruppen på boendet är det handledning var fjortonde dag med en socionom utifrån, detta för att ge stöd och möjlighet till reflektion och utveckling. Det är även kontinuerliga personalmöten varje vecka där chans finns för reflektion, stöd och ventilerung. Att få stöd i sitt arbete både utifrån och inifrån arbetsgruppen är något som upplevs som viktigt och att en eventuell brist på detta kan skapa frustration och en minskad känsla av uppskattning.

Stödet i boendet för ungdomarna tas upp i form av att varje ungdom har två kontaktpersoner, en tjej och en kille. Det är något jag upplever som en stark tillgång inom boendet, möjligheten till en genusfördelning inom personalgruppen som tillåter en sådan fördelning på kontaktpersonerna. Skapandet av en trygg miljö och fristad på boendet är något som tas upp i berättelserna och som jag ser det, ett stort stöd för ungdomarna, här är även den stabila arbetsgruppen en viktig faktor som stöd för ungdomarna.

8.2.2 Vilken betydelse har de kulturella aspekterna i förhållande till ungdomarnas identitet?

Vad det gäller kultur och ungdomarnas identitet är det som framkommer i resultatet att personalens syn på ungdomarna är att de just är ungdomar, vilken kultur de har är mer viktigt i hänsyn till att de ska få behålla den tro och de traditioner de har när de kommer till boendet. Vissa kulturella aspekter som bönestund, ramadan och olika tankesätt kommer fram som påverkansfaktorer inom boendet men att det ska respekteras både från personalen och de andra ungdomarna även om det kanske inte finns förståelse för det.

Att det kulturella ursprunget är viktigt för ungdomen befast i berättelserna då personalen uppmuntrar ungdomarna till att eftersöka familj och släkt om sådan inte redan finns och då det finns ges specifik tid till kontakt med hemlandet. Att forma sin identitet i det svenska samhället uppmuntras även inom boendet i form av skola och fritidsaktiviteter. Ett problem

med skolan är det att ungdomarna går i speciell klass med andra invandrarungdomar och förlorar därigenom mycket kontakt med svenska ungdomar även om de även finns på skolan.

Intressen som ungdomarna har tas tillvara på och uppmuntras av personalen med försök till att få ut dem i föreningslivet. Det som kan hindra ungdomarna från att faktiskt delta i föreningsaktiviteter som tas upp i berättelserna är rädsla då boendet är tryggheten i deras liv så vet de inte riktigt vad som föreningslivet innebär. En vilja att göra saker finns men att när det kommer till kritan så drar de sig ur eller kommer på anledningar att inte åka. Att detta är individuellt hos ungdomarna är klart och även förmågan att knyta nya kontakter.

8.2.3 Hur arbetas det med den demokratiska värdegrunden?

Sverige ska kännetecknas av respekt för demokrati, rättsstaten, mänskliga fri- och rättigheter inklusive jämställdhet. Dessa värden är viktiga och det som utgör vår gemensamma värdegrund. Det är inom dessa värden vi finner sammanhållning, tillhörighet samt lojalitet och förtroende för det gemensamma (Regeringskansliet, 2010). Utifrån verksamhetens målsättningsord som är samhörighet, egenvärde, samhällsintroduktion, ansvar och möjligheter skapas en demokratisk värdegrund för ungdomarna som framgår av analysens andra del.

Det faktum att dessa ord bara berättas om av informanten Eva som arbetar som verksamhetschef kan ses som både positivt och negativt. Negativ är det rätt självklara, att om dessa ord står för verksamhetens vision och målsättningar och en av fyra informanter tar upp det som betydelsefullt är det en rätt svag målsättning eller dåligt informerad om eller arbetad utifrån inom organisationen. Det som kan ses som positivt är möjligtvis att då det är verksamhetschefen som tar upp detta som värdefullt inom verksamheten så ökar troligtvis chanserna för att det lättare tas in i verksamheten än om det skulle vara tvärt om. Det finns säkerligen flera anledningar till att det inte kom fram av de andra informanterna. Ett alternativ till att det inte nämndes kan vara att det ses som så självklart inom verksamheten att det inte tänks på som en grundtanke inom organisationen.

Att informanterna dessutom tar upp sitt arbete utifrån att skapa en ömsesidig relation till ungdomarna visar på en grundläggande respekt för individerna som samverkar inom boendet och påvisar en demokratisk värdegrund hos personalen. Arbetet med att ge ungdomarna en god demokratisk värdegrund att stå på bör då förenklas då det genomsyrar verksamheten både skriftlig, genom samtal och som värderingar inom personalgruppen.

8.2.4 Hur arbetar personalen på ett boende för flyktingungdomar för att utveckla mening, identitet och trygghet över kulturella gränser.

I berättelserna framkommer att trygghet inom boendet för ungdomarna främst skapas genom samtal. Samtalen sker både på organiserad nivå med veckosamtal med kontaktpersoner i personalgruppen och genom umgänge på boendet. Att vara glad, trygg, konsekvent och ärlig är enligt informanterna viktiga saker att vara som personal för att skapa trygghet och förtroende. Kohli (2006) säger att skapa förtroende mellan socialarbetare och ungdomen bestod av flera komponenter och var beroende av hur socialarbetaren agerade gentemot ungdomen. Till exempel så var det viktigt för ungdomen att socialarbetaren var ärlig, tydlig, realistisk och noggrann vid informationsutbyte.

Att ha ett tryggt boende med personal som är ärlig, konsekvent, glad och engagerad tror jag bidrar till att ungdomen kan fokusera på sin asylprocess och för att sedan om ja erhållits börja fokusera mer på att forma sin nya identitet i det svenska samhället. Även att ungdomarna får

vara delaktig i sin boendesituation och utvecklingsplanering skapar en trygg miljö då de är medvetna om vad som händer och varför.

Meningsskapande för ungdomarna verkar vara mycket beroende av asylprocessen enligt informanterna. Att finna sin mening i Sverige inte är några problem för de som fått permanent uppehållstillstånd, även om det går upp och ner och det fortfarande behöver sorgbearbetning. För de ungdomar som väntar på svar och för de som fått nej är motivationen svårare och speciellt då för de som fått nej. I boendet har det varit så illa för två ungdomar som fått nej att de tagit självmord. För de som fått nej märker personalen av att ungdomarna tappar all motivation för vardagssysslor och skolan, att gå till skolan verkar vara meningslöst då ungdomen ändå måste lämna Sverige.

För de ungdomar som får nej på sin asylansökan är det enligt informanterna mer viktigt att få dem att försöka hålla sig ovanför ytan, att motivera dem att gå till skolan fast de inte ser någon poäng med det när de ändå inte får stanna i landet. Det informanterna gör för att motivera upp dessa ungdomar är till exempel genom att säga det är viktigt att gå i skolan ändå för det är kunskaper de har nytta av och kan ta med sig istället för att ligga och tycka synd om sig själv, säga att livet är ett livslångt lärande och all kunskap är viktig att ha. Men att det kan vara svårt för dem att se ljuset.

Identitetsformningen hos ungdomarna är något som sker kontinuerligt och de kommer till boendet med mycket i bagaget. Genom att personalen arbetar mycket för en samhällsintroduktion och integration arbetar de indirekt med ungdomarnas identitet. Utbildning är centralt för barnens interaktion och integration i samhället i stort både när det gäller invandrade och historiska minoriteter. Alla måste ha tillgång till ett skolsystem som kan erbjuda en fungerande undervisning i olika ämnen samt ge barnen en trygg identitet och en förankring i det omgivande samhället (Andersson, red. 2000). Detta anser jag kunna appliceras även på boendet då det sker en slags utbildning för ungdomarna i allt de ska kunna när de lämnar boendet.

Personalen arbetar utifrån samtal för att skapa en ömsesidig trygghet och tillit inom boendet och genom det sker en samhällsintroduktion och integration för de ensamkommande flyktingungdomarna med en samtidig respekt och förståelse för deras ursprungskultur. Utifrån detta arbete skapas en värdegrund hos ungdomarna i svensk demokrati och en utveckling av deras identitet.

8.3 Vidare forskning

Det finns ett stort behov av forskning omkring ensamkommande flyktingungdomar. Mycket av den forskning som finns idag är inriktad på risker och problem som hotar de ensamkommande flyktingungdomarna. Jag skulle gärna vilja se mer forskning över både hur de ensamkommande flyktingbarnen som får stanna i Sverige lever efter tid och hur integrerade de är i samhället. Även forskning som visar hur det går för de ensamkommande flyktingbarn och ungdomar som skickas tillbaka efter att fått nej på sin asylansökan, vad händer med dem?

En annan viktig del det behöver mer forskning inom är runt de som arbetar med ensamkommande flyktingungdomarna, deras kompetens och arbetssätt och hur detta bidrar till flyktingbarnens välmående. Jämförande forskning som visar både personal och flyktingungdomarnas perspektiv och upplevelser av samma fenomen vore ett värdefullt bidrag då studier annars kan bli enkelriktade och tappa nyanser som kan vara viktiga.

Referenser

Andersson, B. (red.) (2000). *Samhällets demokratiska värdegrund. En fråga om mångfald, olikhet men lika värde*. Göteborg: Parajett

Barnombudsmannen. (2009a). [Internet]. Tillgänglig:
<<http://www.barnombudsmannen.se/Pressmeddelande.aspx?pageid=5701>> [2009-10-25].

Barnombudsmannen. (2009b). [Internet]. Tillgänglig:
<<http://www.barnombudsmannen.se/Kronika.aspx?pageid=7424>> [2009-10-27].

Barnombudsmannen. (2009c). [Internet]. Tillgänglig:
<http://www.barnombudsmannen.se/Standardsida_2008.aspx?pageid=55> [2010-01-08].

Bash, L. & Zezlina-Phillips, E. (2006). Identity, boundary and schooling: perspectives on the experiences and perceptions of refugee children. *Intercultural Education*, vol.17:1, ss. 113-128.

Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). *Research Methods in Education*. Oxon; Routledge.

Creswell, W. J., Hanson, E.W., Plano Clark, L.V. & Morales, A. (2007). Qualitative Research Designs: Selection and Implementation. *The Counseling Psychologist*, vol. 35:2, ss. 236-264.

Crowley, C. (2009). The mental health needs of refugee children: A review of literature and implications for nurse practitioners. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners*, Vol. 21, ss. 322-331.

Daiute, C. & Lightfoot, C. (2004). *Narrative analysis - studying the development of individuals in society*. California: Sage Publications Inc.

Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken*. Lund: Studentlitteratur.

Derluyn, I. & Broekaert, E. (2007). Different perspectives on emotional and behavioural problems in unaccompanied refugee children and adolescents. *Ethnicity and Health*, Vol. 12: 2, ss. 141-162.

Goodson, I. & Sikes, P. (2001). *Life history researching in educational settings. Learning from lives*. Buckingham: Open University Press.

Hessle, M. (2009). *Ensamkommande men inte ensamma*. Diss. Stockholms universitet. Stockholm: Elanders AB

Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.

Kohli, R. (2006). The comfort of strangers: social work practice with unaccompanied asylum-seeking children and young people in the UK. *Child and Family Social Work*, Vol. 11, ss. 1-10.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Denmark: Studentlitteratur.

- Larsson, H., A. (2002). *Vår demokratiska värdegrund*. Jönköping: Jönköping University Press.
- Migrationsverket. (2009a). [Internet]. Tillgänglig: <<http://www.migrationsverket.se/>> [2009-10-13].
- Migrationsverket. (2009b). [Internet]. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/download/18.328c487f1254a87392180002135/ensamkommande_barn_mars09.pdf> [2009-11-15].
- Migrationsverket. (2009c). [Internet]. Tillgänglig: <<http://www.migrationsverket.se/info/419.html>> [2009-12-01].
- Molin, M., Gustavsson, A. & Hermansson, H-E. (2008). *Meningsskapande och delaktighet – om vår tids socialpedagogik*. Uddevalla: Daidalos
- Montgomery, C., Rousseau, C. & Shermarke, M. (2001). Alone in a Strange Land: Unaccompanied Minors and Issues of Protection. *Canadian Ethnic Studies*, Vol. 33:1, ss.102-119.
- Nationalencyklopedin NE. (2009). [Internet]. Tillgänglig: <<http://www.ne.se/identitet>> [2009-10-13].
- Regeringskansliet. (2010). [Internet]. Tillgänglig: <<http://www.regeringen.se/sb/d/7613/a/95860>> [2010-01-08].
- Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Trost, J. (2007). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Tsoi Hoshmand, L. (2005). Narratology, cultural psychology, and counseling research. *Journal of Counseling Psychology*, Vol. 52: 2, ss. 178–186.
- UNHCR. (2009). [Internet]. Tillgänglig: <<http://www.unhcr.org/pages/49c3646c125.html>> [2009-10-20].
- Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (2002) [Internet]. Tillgänglig: <http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf> [2009-10-21].
- Webster, L. & Mertova, P. (2007). *Using narrativ inquiry as a research method*, Oxon: Routledge.

Bilaga 1 Följebrev

Gävle 2009-11-03

Till Dig som arbetar med ensamkommande flyktingungdomar och vill delta i en studie.

Syftet med undersökningen är att få insikt i hur personal på boende för flyktingungdomar gör för att ungdomarna ska finna mening och forma sin identitet över kulturella gränser i sin livssituation. Detta kommer att undersökas genom intervjuer med ett antal personer.

Din roll kommer att vara intervjuperson och Din uppgift blir att svara på frågor kring Dina erfarenheter av Ditt arbete med flyktingungdomar.

Intervjun kommer att genomföras på en gemensamt vald plats och kommer att ta cirka 45minuter. Samtalet kommer att spelas in för att materialet i efterhand ska kunna bearbetas på bästa sätt. Detta material kommer att behandlas konfidentiellt, såväl som Dina kontaktuppgifter. Kontaktuppgifter och annat material kommer endast att användas till detta undersökningsändamål.

Ditt deltagande är frivilligt och Du har när som helst rätt att avbryta Din medverkan.

Jag som utför studien heter Maya Sepp och studerar på
Hälsopedagogiska programmet vid Högskolan i Gävle.

Uppsatsen kommer att publiceras i ett system för e-publicering av uppsatser via Högskolan i Gävles bibliotek år 2010.

Tack på förhand!

Med vänliga Hälsningar
Maya Sepp

Kontaktuppgifter

Maya Sepp

xxx-xxxxxxx

xxxxxxx

Handledare

Universitetsadjunkt Högskolan i Gävle

Lisbeth Claeson

Institutionen för pedagogik, didaktik och psykologi

xxxxxxx

Bilaga 2 Intervjuguide

Bakgrundsfrågor

- Vill du berätta om dig och ditt arbete.
- Vad har du för tidigare erfarenhet innan du började på detta jobb?

Arbetsförhållanden

- Berätta hur du uppfattar behovet av stöd i ditt arbete både från arbetsgivare och övrig personal?
- Berätta hur du uppfattar behovet av att skapa möjligheter till reflektionsprocesser mellan kollegier under arbetet?
- På vilket sätt uppfattar du att det skapas utrymme för att arbetet med ungdomarna utvecklar deras identitet?
- Hur har arbetet och arbetsförhållandet påverkats av den media debatt som pågår om ensamkommande flyktingungdomar som pågår nu?

Ungdomarnas upplevelse av trygghet - tillit - mening

- Hur kan du skapa en öppen trygg dialog i er samvaro med ungdomarna som förlorat sin trygghet?
- Hur arbetar du för att skapa en trygg och utvecklande miljö för de här ungdomarna som ofta kan må dåligt?
- Hur skapar du ett förtroende med dessa ungdomar?
- Hur arbetar ni med ungdomarnas upplevelse av utanförskap?
- Berätta om hur du arbetar för att skapa en trygg och utvecklande miljö för dessa ungdomar som kan må dåligt?
- Hur uppfattar du att ungdomarna skapar sin mening nu efter flyktingprocessen de gått igenom? Hur skapar de mening i sin tillvaro som den är i dag?
- Mycket forskning visar på de risker dessa ungdomar står inför men också att de är en högfungerande grupp, hur förhåller du dig till det?
- Om det är någon som visar uppgivenhet och inte riktigt ser en mening i tillvaron hur gör ni för att stödja och motivera upp den?

Om kulturell mångfald i verksamheten

- Berätta hur är det att arbeta med ungdomar som kommer från så olika och ofta svåra bakgrunder?
- Hur gör ni för att anknyta till deras tidigare liv med föräldrar och släktingar?

Arbetet

- Berätta vad du uppfattat du förändrat och lärt dig genom ditt arbete med ungdomarna?
 - Berätta på vilket sätt dina erfarenheter om ditt kunnande förändrats i förhållningssättet med ungdomarna?
 - Berätta hur kontakten med en speciell ungdom gett dig en erfarenhet som berört?
 - Berätta om vad som känts särskilt meningsfullt i samband med ungdomarna?
 - Vad med ditt arbete engagerar dig?
 - Har ni någon gemensam ide eller grundtanke med organisationen som ni arbetar utifrån?
-
- Har du något ytterligare du vill lägga till?